

CARTA JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU NCHIVI ROMA

¹ Maá nī cúu Pablo, mozo Jesucristo, chi nī ncana Yāā Dios nduhū jā cúu nī apóstol yā, nī jani yā nduhū de nī ntají yā nduhū jā nacani nī tūhun jā scácu yā nchivī.

² De tūhun yáhá nī nquee yuhú yā jondē janahán ndasí, de yósō nūū tutū īī jā ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun yā.

³ De tūhun yáhá cáhān sīquī Jētohō ō Jesucristo, Yāā cúu Sēhe Yāā Dios. De nī nduu yā tēe, nī ncacu yā chījin tatā rey David.

⁴ De nī natecū yā mähñú ndīyi nī nsáhá Espíritu Santo, de sūcuán nī stéhēn Yāā Dios jā cúu yā Sēhe yā jā ndíso poder.

⁵ De jā jíin Jesucristo nī jēhe Yāā Dios tiñu vii yáhá jā cúu ndá nī apóstol, jíca ndá nī jíin tūhun Cristo, tácu coo nchivī ndācá nación jā candíja ji jā ní nsáhá yā jēhē ji, de cuetáhví ji nūū yā.

⁶ De saá-ni ndá máá nú, suni nī ncana yā ndóhó nī nquivi ndá nú ndahá Jesucristo.

⁷ De tēe nī carta yáhá cuēē nūū ndá nú nchivī Roma. Chi nī ncundáhví inī Yāā Dios ndá ndóhó, de nī ncana yā ndóhó jā coo ndoo coo īī nū nūū yā. De ñúhún inī ni jā maá Tatá ó Yāā Dios jíin Jētohō ō Jesucristo ná sáhá cā yā jā váha ndóhó, de sáhá yā jā coo ndeé coo siī inī nū.

Jā cúnī Pablo quīhīn dē Roma

⁸ De xihna cā cáchī tūhun nī nūū ndá nú jā nácuetáhvī nī nūū Yāā Dios jā síquī nū, chi nī nsáhá Jesucristo jā váha ndá nú. Chi níí ñayīví jítē nuu tūhun cuāhān nāsa vāha cándíja nú yā.

⁹ De maá Yāā Dios jínī yā jā níní jícān táhvī ni jēhē ndá nú tá jícān táhvī ni. Chi ndíhvī ndasí inī ni sáhá nī tiñu yā jā nácani nī tūhun Sēhe yā.

¹⁰ De níní jícān táhvī ni nūū yā jā tú cúnī yā de jondē mitan de cuu cuēē ni cuéndehé nī ndá nú.

¹¹ Chi cúu inī ni jā cunī ni nūū ndá nú, de stéhēn cā ni tūhun yā nūū nū, tácuā quendōo vāha cā ánō nū de cuiñi nīhin cā nū jíín.

¹² Súcuán cúnī ni tácuā sáhá ó jā inuú coo ndeé inī ndācá ó síquī jā inuú cándíja ó yā.

¹³ Hermano, cúnī ni jā ná jícūhun inī ndá nú jā quéhēn vuelta nī ncuu inī ni jā cuéndehé nī ndá nú, de jondē mitan de ncháha ca cuu. Chi cúnī ni jā scútē nuu cā ni tūhun yā māhñú ndá nú, tá cúu nūū ní nsáhá nī māhñú nchivī ndá cā nación.

¹⁴ Chi cúu nī tēe ndíta síquī tūhun yā, chi ndíta nī jā nacuāha nī tūhun yā nūū ndihi nchivī, cúu nchivī jínī cā síquī ndihi jā íyó ñayīví jíín jāá nduú jínī cuitī, cúu nchivī tūha jíín jāá nduú tūha.

¹⁵ Jā ñúcuán cúu jā ndíhvī inī ni jā suni nūū ndá ndóhó nchivī Roma nacani nī tūhun jā scácu yā yóhó.

Jā ndíso tūhun vāha yā poder

¹⁶ Chi nduú cúcanoō ni síquī tūhun vāha yā, chi ñúcuán cúu poder Yāā Dios jā scácu yā ndācá nchivī cándíja, xihna cā nchivī hebreo de saá-ni ndá cā nchivī.

17 Chi tūhun vāha yáhá stéhēn nūū ō nāsa sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó sīquī jā cándíja ó jā sáhá yā jēhē ō, jíín maá-ni jā candíja ó níí cā jā cuáhān ō. Chi súcuán cáhān tutū ī: Nchivī jā ní sndáhvā yā cuāchi ji, técū ji jā cándíja ji jā sáhá yā jēhē ji, cáchī.

Sīquī jā íyó ndasí cuāchi nchivī

18 Chi jíín vāha ó jā Yāā Dios andiví, cuāha yā castigo xēēn nūū ndācá nchivī jāá nduú cándíja chi maá-ni cuāchi sáhá ji. Chi jíín tiñu néhén jā sáhá ji de jásī ji nūū tūhun ndāā.

19 De mā cūú cáhān ji jāá nduú jícūhun inī ji sīquī nāsa Yāā cúu Yāā Dios, chi maá yā nī stéhēn nūū ji.

20 Chi jíín ndācá jā ní nsáhá yā de cúu jícūhun inī nchivī nāsa Yāā cúu maá Yāā jāá nduú jíín jíín nūū ji. Chi jondē nī jēcōo ñayiví de jondē mitan de cúu jícūhun vāha inī ji jā maá yā cúu Yāā Dios de íyó poder yā níí cání. De jā ñúcuán mā cūú cuitī cáhān ji jāá nduú jíín ji jā íyó yā.

21 Chi vísō nī jinī ji nāsa Yāā cúu yā, de nduú ní nchíñúhún ji yā jā cúu yā Yāā Dios, de ni nduú ní nácuetáhví ji nūū yā. Chi sa nchivī jā jáni cáhá inī nī nduu ji, chi nī ndunéhén ji, de nī nquendōo naā ánō ji.

22 De cáhān ndá ji jā ndíchí ji, sochi sa cúnaā ji.

23 Chi nī sndóo ndá ji Yāā Dios jā viī ndasí cúñáhnú, jā má náā cuitī. De nī jetáhví ndá ji ndācá imagen jā sáhá maá ji, jā cáá tá cáá tēe jā jíhī, de suni jondē imagen saā jíín cōō jíín quti jā jíca ndicumī.

24 De jā ñúcuán nī nsiáā Yāā Dios ji jā ná sáhá ji ndācá tiñu téhén jíín tiñu néhén jā cúnī maá ji. De

sáhá ndá ji tiñu néhén jíín táhán ji jā cúu maá tūhun canoō.

²⁵ Chi nduú ní ncándíja ji tūhun ndāā Yāā Dios, chi sa tūhun stáhvī nī ncandíja ji. De íyó yíñúhún ndá ji de chíñúhún ji nūū ndācá jā ní nsáhá yā, lugar jā chíñúhún ji maá Yāā jā ní nsáhá ndá ñúcuán, suu Yāā jā cánuú jā cāhān ō jā cúñáhnú yā ní cání. Amén.

²⁶ Jā ñúcuán nī nsiáā Yāā Dios ji jā ná sáhá ji ndācá tiñu néhén jā ndíyo inī ji jā cúu maá tūhun canoō. Chi jondē ñahan nī nsāma ña modo síhí, de nī nguīvi ña jíín modo néhén.

²⁷ De saá-ni ndá tēe nī nsiáā dē modo jā xítíñu jíín ñahan. De jondē nī nducuéhé dē nī nsáhá dē tiñu ndíi jíín táhán yíí dē, de tēe jíín tēe nī nsáhá tiñu canoō. De ndóho ndá dē castigo síquī tiñu néhén jā sáhá dē.

²⁸ De síquī jāá nduú ní ncúnī ndá ji cuetúhún ji Yāā Dios, jā suu cúu jā ní nsiáā yā ji jā ná cáni néhén inī ji, de sáhá ji ndācá tiñu jāá nduú vāha.

²⁹ De cúsá maá-ni cā tiñu jāá nduú íyó ndāā cúu jā ndíhvī inī, de jíca ndíi, de sáhá tiñu néhén, de ndíyo inī, de jíín ūhvī táhán. De maá-ni jā cúcuásún inī, jáhnī ndíyi, cúnduxí, stáhvī táhán, sáhūhvī táhán, sátúhún síquī táhán.

³⁰ Cāhān tūhun néhén síquī táhán, jíín ūhvī nūū Yāā Dios, cújéhe inī, sáhá víxī maá, sáhá téyíí maá, jáquín costumbre néhén, de cúnīhin inī nūū tatá nūū naná.

³¹ De nduú jícūhun cuitī inī, de nduú squíncuu tūhun jā quée yuhú, de nduú íyó mānī jíín táhán, de nduú née cáhnú inī nūū táhán, de nduú cúndáhvī inī táhán.

³² De ja jínī vāha ndá ji jā ní nsáhá ndāā Yāā Dios jā nchivī sáhá súcuán cánuú jā tǎnū tǎhvī ji. De vísō súcuán jínī ji, sochi níní sáhá ji tiñu néhén ñúcuán, de suni jétahān inī ji jā sáhá tǎhán ji.

2

Ndāā sándāā Yāā Dios sīquī cuāchi

¹ Túsaá de ndá ndóhó jā cáhān cuāchi sīquī tǎhán, tú nā-ni nchivī cúu nú, de mā cūú cāhān nū jāá nduú nā cuāchi maá nú. Chi jā cáhān nū cuāchi sīquī tǎhán nú cúu jā nácunehen nú cuāchi maá nú. Chi ndóhó jā cáhān cuāchi, suni súcuán sáhá maá nú cuāchi.

² Chi jínī ō jā Yāā Dios, ndāā sáhá yā jā nénda yā sīquī cuāchi nchivī jā sáhá súcuán.

³ De ndóhó jā cáhān cuāchi sīquī nchivī jā sáhá cuāchi, de suni saá-ni sáhá maá nú, ¿de á jáni inī nū jā cācu maá nú quivī nenda Yāā Dios sīquī cuāchi, á nāsa?

⁴ ¿A cújéhe inī nū nūū tūhun jā vāha ndasí inī Yāā Dios jín nú, jín jā íyó paciencia yā jāá nduú jéhe yachī yā castigo nūū nū? ¿De á nduú jícūhun inī nū jā tūhun jā vāha ndasí inī yā, suu sáhá jā nacani inī nū sīquī cuáchi nú?

⁵ Sochi nīhin inī nū de nduú nacani inī nū sīquī cuáchi nú. De suu cúu jā scáyā cā nū castigo sīquī maá nú maá quivī jā sáhá Yāā Dios juicio, maá quivī jā coo nijīn jā ndāā sándāā yā sīquī cuāchi.

⁶ Chi nachunáá yā nūū tá iin iin nchivī tú nāsa tiñu nī nsáhá ji.

⁷ De nchivī jāá nduú jéncuiñī ji jā sáhá ji tiñu váha, cuāha yā tūhun jā cutecū ji níí cání. Chi ndúcú ji

quīvi ji nūū nduñáhnú yíñúhún ji, nūū cutecū ji níí cání.

⁸ Sochi quītī inī yā de cuāha yā castigo nūū nchivī jā cújéhe inī nūū yā, de cúnīhin inī nūū tūhun ndāā, chi sa nūū tūhun yácuá yōhō jétáhvī ji.

⁹ De ndācá nchivī jā sáhá tiñu néhén, chi nīhīn ji tūndóhó xéēn de cucuécá ndasí inī ji, de xihna cā nchivī hebreo de saá-ni nchivī ndá cā nación.

¹⁰ Sochi ndá nchivī jā sáhá tiñu vāha, chi quīvi ji nūū nduñáhnú yíñúhún ji, de coo ndeé coo siī inī ji, de xihna cā nchivī hebreo de saá-ni nchivī ndá cā nación.

¹¹ Chi Yāā Dios nduú sáhá yā cuenta nāsa-ni cáá iin iin nchivī, chi inuú-ni sáhá ndāā yā sīquī ji.

¹² Chi ndācá nchivī jā sáhá cuāchi, vísō nduú yíhí ji chījin ley jā ní jēhe yā nūū Moisés, de nduú níni ley ñúcuán de tñū tāhvī ji. De ndācá nchivī jā yíhí chījin ley Moisés, de sáhá cuāchi, jíin ley ñúcuán sáhá ndāā yā cuāchi ji.

¹³ Chi nduú sndáhvā Yāā Dios cuāchi nchivī jā vāchi jā níni ji-ni jā cáhān ley yā. Chi sa nchivī jā squíncuu jā cáhān ley yā cúu jā sndáhvā yā cuāchi ji.

¹⁴ Chi nchivī ndá nación jāá nduú névāha tutū ley jā ní jēhe yā nūū nchivī hebreo, de tú squíncuu maá ji ley yā, suu cúu jā névāha ji ley yā inī ánō ji, vísō nduú névāha ji maá tutū ley yā.

¹⁵ De súcuán stéhēn ji jā tūhun jā ndácu ley yā chi ñúhún inī ánō ji. De ndācá jā jáni inī ji jíin ánō ji, suu cúu jā stéhēn nūū ji á nī nsáhá ji cuāchi á vāha nī nsáhá ji.

¹⁶ De súcuán coo maá quīvī jā jíin Jesucristo sáhá ndāā Yāā Dios sīquī ndācá jāá nduú íyó vāha jā ní

jani yuhū inī ndācá nchivī. Súcuán cúu jā cáhān tūhun vāha yā jā nācani nī.

Sīquī jāá nduú squíncuu nchivī hebreo ley Moisés

¹⁷ De ndá ndóhó cáhān nū jā tēe hebreo cúu nú, de yítuu táhān nú jíin maá ley Moisés, de cútéyíí nú jā síquī Yāa Dios.

¹⁸ De jáni inī ndá nú jā jínī nū nāsa jétahān inī yā, jíin jā cuu nacāji vāha nú ní cúu ndá tiñu vāha, chi nī ncutūha nú ley yā.

¹⁹ De jáni inī ndá nú jā maá nú cúu tēe stéhēn ichi Yāa Dios nū nchivī jāá nduú jínī cuitī, jíin jā cúu sáhá nú jā cutūu inī ánō nchivī jā jíca modo nū nē.

²⁰ De jáni inī ndá nú jā cúu stéhēn nū nū nchivī jāá nduú tūha tūhun yā, jíin jā maá nú cúu maestro nū nchivī jāá nduú jíicūhun inī. Chi jíin tutū ley yā de jínī ndá nú nāsa cúu tūhun ndíchí tūhun ndāā, jáni inī ndá nú.

²¹ Túsaá de ndá máá nú jā stéhēn nū nchivī, ¿de nūcu nduú stéhēn nū nū maá nú? De ndá máá nú jā cáhān jā má sácúíhná ji, ¿de nūcu sácúíhná maá nú?

²² De ndá máá nú jā cáhān jā má cásíquí ndéē ji, ¿de nūcu cásíquí ndéē maá nú? De ndá máá nú jā cáhān jāá nduú jétahān cuitī inī nū ídolo, ¿de nūcu sácúíhná nú ndatíñū jā íyó inī veñūhun ídolo?

²³ De cútéyíí ndá nú jíin ley Yāa Dios, de vísō súcuán de sáhá nú jā cáhān nchivī sīquī yā, chi nduú squíncuu maá nú tūhun jā ndácu ley yā.

²⁴ Chi suha yósō nū tutū īi: Nchivī ndá cā nación, maá-ni jā cáhān nēhén ndá ji síquī Yāa Dios jā síquī cuāchi ndá ndóhó nchivī hebreo.

²⁵ De tú squíncuu ndá nú ley Moisés, de ñúcuán de níhīn tiñú ndija jā ní nīhīn nū tunī circuncidar. Sochi tú nduú squíncuu nú ley yā, de vísō nī ncuu nú circuncidar, de modo jāá nduú ní ncúu nú.

²⁶ De tēe ndācá nación, tú squíncuu dē tiñu jā ndácu ley yā, vísō nduú ní níhīn dē tunī circuncidar, túsaá de cúu tá cúu jā ní nīhīn dē tunī circuncidar.

²⁷ De ndá tēe jāá nduú ní ncúu circuncidar yiqui cúñu dē, de squíncuu dē ley yā, maá dē cāhān cuāchi sīquī nū. Chi nduú squíncuu ndá nú, vísō névāha nú tutū ley yā, de vísō nī ncuu nú circuncidar.

²⁸ Chi nsūú jā nāsa cáá ichi chātā iin tēe sáhá jā cúu ndija dē tēe hebreo. De ni nsūú jā ní ncuu circuncidar yiqui cúñu iin tēe sáhá jā cúu dē tēe ndāā.

²⁹ Chi sa tēe jā ñúhún tūhun ndāā inī ánō dē, suu dē cúu tēe hebreo ndija. De tēe jā jondē jíin inī jíin ánō dē sáhá dē tiñu ndāā, suu dē cúu jā ní ncuu circuncidar ndija, vísō nduú ní ncúu circuncidar yiqui cúñu dē tá nūū cāhān tutū ley. De ndá tēe jā íyó súcuán, chi nsūú nchivī jétúhún ji dē, chi sa maá Yāa Dios.

3

¹ ¿Túsaá de nāsa cúu jā quéndōo vāha cā nchivī hebreo nsūú cá ndá cā nchivī? ¿De nāsa níhīn tiñú jā sáhá ji circuncidar?

² Vāha ndasí níhīn tiñú. Jā xíhna ñúhún cúu jā ní jēhe Yāa Dios tūhun yā nūū maá ji.

³ De vísō nduú ní ncándíja sava ji, ¿de á suu sáhá jā má squíncuu cā Yāa Dios tūhun jā ní nquee yuhú yā?

4 Nduú cuitī jā sūcuán. Chi vísō tú ndihi nchivī stáhví ji, sochi Yāā Dios chi ndāā sáhá yā. Chi suha yósō nūū tutū īī jā ní ncāhān iin tēe jín yā:

Cāhān nchivī jā íyó ndāā ní jín ndācá tūhun cāhān ní,

de cunī ji jā sáhá ndāā ní, vísō cāhān ji sīquī ní.

Cáchī tutū.

5 De cāhān sava nchivī jā íyó vāha jā sáhá ó cuāchi, chi cuāchi ó jétíñú jā stéhēn jā íyó ndāā Yāā Dios. ¿Túsaá de á cuu cāhān ō jāá nduú vāha sáhá yā jā jéhe yā castigo de tú sūcuán jétíñú cuāchi ó? (Va cāhān ni tá nūū cāhān nchivī ñayīví túsaá.)

6 Nduú cuitī jā sūcuán, chi íyó vāha jā jéhe yā castigo. Chi tú jāá nduú vāha sáhá Yāā Dios, ¿de nāsa cuu sáhá ndāā yā cuāchi nchivī ñayīví?

7 De tú tūhun stáhví jā cāhān nchivī jétíñú jā stéhēn jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios sīquī jā maá-ni tūhun ndāā cāhān yā, ¿túsaá de á cuu cāhān ō jāá nduú vāha jā nēnda yā cuāchi sīquī ji jā stáhví ji?

8 Nduú, chi tú jā sūcuán cúu, de cuu cāhān ō jā vātu-ni sáhá ó jā nēhén tácuā quee jā váha nícu. De sava nchivī chi cāhān nāvāha ji sīquī ni, cáchī ji jā sūcuán stéhēn ni, sochi nduú ndāā. Nchivī ñúcuán chi íyó vāha jā nēnda yā cuāchi sīquī ji.

Ndivīī ō íyó cuāchi

9 ¿Túsaá de á vāha cā nchivī cúu ndācá ó nchivī hebreo nsúú cā ndá cā nchivī, á naá cúu? Nduú cuitī jā sūcuán. Chi ja nī ncāhān ō jā vísō nchivī hebreo á nchivī ndá cā nación, ndivīī ō yíhí chījin cuāchi.

10 Chi suha cāhān tutū īī:
Nduú cuitī nā nchivī ndāā íyó, ni iin ji.

11 De nduú cuitī nchivī jícūhun inī íyó,

de nduú ni iin ji nánducú ji Yāā Dios.

¹² Ndihi ji nī scuíta ji tūhun yā,
de inuú-ni nī stíví ndihi ji maá ji.

De nduú cuitī nchivī jā sáhá tiñu váha íyó, ni iin ji.

¹³ Yavī sūcūn ji cúu tá cúu iin yavī ndīyi jā núne,
chi cúsá maá tūhun stáhví cáhān ji.

De modo veneno cōō yíhí yuhú ji,

¹⁴ chi cúsá maá tūhun nāvāha tūhun ūguā cáhān ndá
ji.

¹⁵ De ñamā ndasí jēhē ji jā cahñī ji ndīyi.

¹⁶ De ní-ni cúu nūū jíca ji de squívi ji tūndóhó jā tñnū
tāhvī nchivī.

¹⁷ De nduú jíca cuitī ji jíín tūhun mññī,

¹⁸ de ni nduú nácani inī ji jā cuyūhú ji jā má stíví ji
nūū Yāā Dios.

Cáchī tutū.

¹⁹ De jíñī ō jā ndācá tūhun jā cáhān ley janahán,
chi cáhān nūū nchivī jā yíhí chíjin ley, tácuā ni iin ji
mā cūū cáhān ji jēhē ji. Chi nenda Yāā Dios cuāchi
sīquī ji, de saá-ni sīquī nchivī níí ñayíví.

²⁰ Chi ni iin nchivī nduú cúu quendōo ndāā ji
nūū yā jā ndúcú ji squíncuu ji jā ndácu ley yā. Chi
ley yā jétíñú maá-ni sīquī jā cunī ō jā íyó cuāchi ó.

Jā scácu yā yóhó sīquī jā cándíja ó jā sáhá yā jēhē ō

²¹ De mitan de ja jíñī vāha ó nāsa sndáhvā Yāā
Dios cuāchi ó. De nsūū ley ñúcuán sáhá jā quendōo
ndāā ō, vísō maá tutū ley jíín ndá tēe nī nacani
tūhun yā, nī ncāhān ndá nāsa sndáhvā yā cuāchi
nchivī.

²² Chi ndācá nchivī jā cándíja ji jā ní jíhī Jesu-
cristo jā chunáá yā cuāchi ji, sndáhvā Yāā Dios
cuāchi ji sīquī jā súcuán cándíja ji. Chi inuú-ni cúu
ndācá ndihi nchivī.

23 Chi ndihi ó nī nsāhá cuāchi, de jā ñúcuán nduú ní ncúu cuu ó nchivī ndāā nū Yāā Dios.

24 De sīquī jā vāha ndasí inī Yāā Dios, jā suu cúu jā sndáhvā yā cuāchi ó sūcuán-ni. Chi sīquī jā ní jīhī Cristo Jesús jēhē ō cúu jā scácu yā yóhó.

25 Chi Yāā Dios nī jani yā Cristo tácuā sōcō yā maá yā jā chunáá yā cuāchi ó jā ní jīhī yā. De scácu yā yóhó de tú sūcuán candíja ó. De sūcuán nī nsāhá Yāā Dios tácuā stéhēn yā jā Yāā ndāā cúu yā. De ichi chātā de nī īyo paciencia yā, de nduú ní nchíhi yā cuenta cuāchi nchivī.

26 De tiempo yáhá suni stéhēn yā jā Yāā ndāā cúu yā, chi ndāā sáhá yā jā squéndōo ndāā yā nchivī jā cándíja, vísō íyó cuāchi jī, chi cándíja jī jā ní sndáhvā Jesús cuāchi jī.

27 ¿Túsaá de á cuu cutéyí cā ō sīquī maá ó? Mā cūú cuitī, chi mā cūú cutéyí ó jā cani inī ō jā vāha squíncuu ó ley yā. Chi scácu yā yóhó maá-ni sīquī jā cándíja ó jā sáhá yā jēhē ō.

28 Túsaá de ja jīnī ō jā sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó sīquī jā sūcuán cándíja ó, de nsūū sīquī jā ndúcú ó squíncuu ó jā ndácu ley.

29 ¿De á nūū maá-ni nchivī hebreo cúu yā Yāā Dios, á naá cúu? Nduú, chi suni cúu yā Yāā jā scácu nchivī ndá cā nación.

30 Chi iin-ni Yāā Dios íyó, de sndáhvā yā cuāchi nchivī jā cándíja jā ní nsāhá yā jēhē jī, cúu nchivī jā ní ncuu circuncidar, cúu nchivī jāá nduú.

31 Túsaá de jā cándíja ó jā scácu yā yóhó, ¿á suu sáhá jāá nduú cā cánuú squíncuu ó ley yā, á naá cúu? Nduú cuitī, chi sa sáhá jā vāha cā cuu squíncuu ó ley yā.

4

Abraham cúu iin ejemplo nūū ō

¹ ¿Túsaá de nāsa cāhān ō sīquī ndācá jā ní ncuu jíín tatā ō Abraham? ¿Nāsa nī ndāhvā cuāchi dē?

² Nsūú jā ní nsáhá maá dē cúu jā ní sndáhvā Yāā Dios cuāchi dē. Chi tú jā súcuán cúu nícu, de cuu cutéyíí dē jā vāha nī nsáhá dē. De nduú ní ncútéyíí dē, chi nsūú sīquī jā ní nsáhá maá dē cúu jā ní sndáhvā yā cuāchi dē.

³ ¿Chi nāsa cāhān tutū īī? Cāhān jā ní ncandíja Abraham jā sáhá yā jā ní nquee yuhú yā nūū dē, de jā suu cúu jā ní sndáhvā yā cuāchi dē.

⁴ De iin nchivī jā sátíñú, de yāhvi ji chi nsūú jā cútahvī ji cúu, chi sa jā chúnáá ó nūū ji cúu.

⁵ Sochi jā scácu Yāā Dios nchivī, chi jā cútahvī ji cúu. Chi vísō nduú cúu squíncuu ji ndācá tiñu vāha, de tú cándíja ji jā scácu yā ji nūū cuáchi ji, ñúcuán de sndáhvā yā cuāchi ji.

⁶ De David suni nī ncāhān dē nāsa ndetū ndasí cúu nchivī jā sndáhvā Yāā Dios cuāchi ji, vísō nduú cúu sáhá ji ni iin tiñu jā quendōo ndāā ji nūū yā.

⁷ Chi nī ncāhān dē:
Nācā ndetū ndá nchivī jā née cáhnú inī yā nūū tiñu néhén jā ní nsáhá ji,
de nduú nénda yā cuāchi sīquī ji.

⁸ De nācā ndetū tēe jāá nduú cā chíhi maá Jētohō ō cuenta cuāchi dē.

Cáchī tutū.

⁹ ¿De á maá-ni nchivī jā squíncuu ley circuncidar cúu jā quéndōo ndetū? ¿A suni quéndōo ndetū nchivī jāá nduú cúu circuncidar? Nduú chi suni maá ji quendōo ndetū ji. Chi ja nī ncāhān ō jā ní

ncandíja Abraham jā sáhá yā jā ní nquee yuhú yā, de jā ñúcuán cúu jā ní sndáhvā yā cuāchi dē.

¹⁰ De tá nī sndáhvā yā cuāchi dē, ¿á ja nī ncuu dē circuncidar, á jondē ncháha ca cuu dē? Nsūú jā ja nī ncuu dē circuncidar, chi jondē ncháha ca.

¹¹ De cuéé cā nī nīhīn dē tunī circuncidar. De suu nī ncuu iin seña, modo iin sello jā ní sndáhvā yā cuāchi dē sīquī jā súcuán nī ncandíja dē. De jā ñúcuán cúu jā ní ncāhān yā jā cúu dē tatā nūū ndācá nchivī jā cándíja jī jā sáhá yā jēhē jī, de saá-ni nūū nchivī jāá nduú ní ncúu circuncidar, chi suni sndáhvā yā cuāchi maá jī.

¹² De suni cúu dē tatā nūū ndá nchivī jā ní ncuu circuncidar, de nsūú maá-ni jā ní ncuu circuncidar yiqui cúñu jī, chi suni nī ntiin jī ejemplo dē. Chi cándíja jī jā sáhá yā jēhē jī, tá cúu nūū ní ncandíja maá dē jondē ncháha ca cuu dē circuncidar.

Tú candíja ó de sáhá Yāā Dios jā ní nquee yuhú yā

¹³ Chi nī nquee yuhú Yāā Dios nūū Abraham jíin nūū ndá tatā dē jā cuāha yā ní ñayívi cuu tāhvī ndá dē. De nsūú sīquī jā ní nducú dē squíncuu dē ley yā cúu jā ní nquee yuhú yā súcuán nūū dē, chi sa sīquī jā súcuán nī ncandíja dē, de nī sndáhvā yā cuāchi dē.

¹⁴ Chi tú jā maá-ni nchivī jā nducú squíncuu ley cúu jā níhīn jā ní nquee yuhú yā, túsaá de nduú jétínú jā cándíja ó jā sáhá yā jēhē ō, de mā níhīn tíñú jā ní nquee yuhú yā.

¹⁵ De ley yā chi sáhá jā níhīn nchivī castigo sīquī jāá nduú cundeé jī squíncuu jī. De tú jāá nduú ley, de suni nduú nā tūhun jā stívī nchivī sīquī ley coo nícu.

16 Túsaá de nī nquee yuhú yā jā sāhá yā jā váha nchivī sīquī jā cándíja jī jā súcuán sáhá yā, de jā cútahvī jī súcuán-ni cúu. De tūhun jā ní nquee yuhú yā chí íyó cutú nū ndācá tatā Abraham, de nsūú nū maá-ni nchivī jā ndúcú squíncuu ley janahán, chí saá-ni nū ndācá nchivī cándíja tá cúu nū ní ncandíja Abraham. De súcuán cúu dē tatā nū ndācá ó jā cándíja ó.

17 Súcuán nī nsāhá Yāā Dios chí nī ncandíja dē jā sāhá yā. Chí súcuán cáhān tutū īī: Nī jani nī ndóhó jā cuu nú tatā nū cuāhā ndasí nchivī. Súcuán nī ncāhān maá Yāā jā nástécū ndīyi de cáhān yā nāsa coo ndācá jāá ncháha ca coo.

18 De nī ncandíja dē, de nī ñūhun téyíí inī dē jā ní nquee yuhú yā jā coo cuahā tatā dē, vísō nduú cā nā modo jā coo sēhe dē nícu. De jā suu cúu jā ní nduu dē tatā nū cuāhā ndasí nchivī, tá cúu nū ní ncāhān Yāā Dios: Súcuán nducuahā tatā nū, ncachī yā jín dē.

19 De ja ñatin quenda dē ciento cuīyā, de vísō súcuán de nduú ní nquée dē nū tūhun cándíja dē, vísō jínī dē jā maá dē jín ñasíhí dē Sara ja ñáhnú ndasí nduú dē jā má cúu cā coo sēhe dē.

20 De nduú ní nācani síquí inī dē jā má cándíja cā dē tūhun jā ní nquee yuhú Yāā Dios jā coo sēhe dē. Chí sa nī ncandíja nīhin cā dē, de nī nacuetáhvī dē nū Yāā Dios.

21 Chí nī ncucáhnú vāha inī dē jā cuu squíncuu Yāā Dios ndihi jā ní nquee yuhú yā.

22 De jā suu cúu jā ní sndáhvā yā cuāchi dē sīquī jā súcuán nī ncandíja dē.

23 De nsūú maá-ni sīquī Abraham cúu jā yósō nū tutū jā ní sndáhvā yā cuāchi dē jā ní ncandíja dē.

24 Chi suni yósō jā síquī ndācá ó. Chi suni sndáhvā yā cuāchi maá ó jā cándíja ó jā cúu yā Yāā jā ní nastécū Jētohō ō Jesús.

25 Chi nī jīhī Jesús jā chunáá yā cuāchi ó, de nī natecū yā tácuā sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó.

5

Nāsa quéndōo nchivī jā sndáhvā yā cuāchi

1 Túsaá de ja nī sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó síquī jā ní ncandíja ó jā sáhá yā jēhē ō. De jā ñúcuán nī nsáhá yā jā ní ndīvi ó nūū tūhun jā mánī yā jíín ó, síquī jā ní jīhī Jētohō ō Jesucristo jēhē ō.

2 Chi maá Cristo nī nsáhá jā ní nquīvi ndācá ó nūū Yāā Dios, chi nī nsáhá yā jā váha yóhó síquī jā súcuán cándíja ó. De íñí nīhin ó jíín tūhun jā sáhá yā jā váha yóhó. De cúsiī inī ō chi ñúhún inī ō jā quenda ó nūū viī cuñáhnú ó jíín Yāā Dios.

3 De nsūú maá yáhá-ni, chi suni cúsiī inī ō jā ndóho ó tūndóhó. Chi jíín ō jā maá tūndóhó sáhá jā jéndeé inī ō.

4 De jā jéndeé inī ō, suu sáhá jā jíja vāha ó jā cúu ó nchivī ndāā. De jā jíja vāha ó sáhá jā ñúhún inī ō ndācá jā váha jā coo.

5 De ndācá jā ñúhún inī ō, chi nīhīn ō. Chi tūhun jā cúndáhvī inī Yāā Dios yóhó, nī nchitú inī ánō ō, nī nsáhá yā jā jíín Espíritu Santo jā ní jēhe yā nūū ō.

6 Chi jondē tá ndóho ó jā má cūū cuitī scácu ó maá ó, de nī jīhī Cristo jēhē ō jā cúu ó nchivī íyó cuāchi. De nī jīhī yā maá quīvī jā ní jani Yāā Dios.

7 De víjín cúu jā cuū iin nchivī jā jēhē incā nchivī, vísō jēhē iin nchivī ndāā. De sanaā de íyó tá

chúndeé inī iin tēe jā cuū dē jā jēhē iin tēe ndāā ndasí.

⁸ Sochi maá Cristo chi nī jīhī yā jēhē ō juni sáhá ó maá-ni cuāchi, de súcuán nī stéhēn Yāā Dios jā cúndáhvī inī yā yóhó.

⁹ De mitan ja nī sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó sīquī jā ní jīhī Cristo jēhē ō. Túsaá de suni jínī vāha ó jā scácu Cristo yóhó nūū castigo jā quiiji maá quīvī jā sáhá Yāā Dios juicio.

¹⁰ Chi jondē tá nī ncuu ó enemigo Yāā Dios, de sīquī jā ní jīhī Sēhe yā jēhē ō, de nī nsáhá yā jā ní ndīvi ó nūū tūhun jā mānī yā jín ó. De jā súcuán nī ndīvi ó nūū tūhun jā mānī yā jín ó, de suni jínī vāha ó jā cācu ó sīquī jā técu Cristo de íyó yā jín ó.

¹¹ De nsūú máá yáhá-ni, chi suni cúsiī ndasí inī ō jín Yāā Dios sīquī jā ní nsáhá Jētohō ō Jesucristo jēhē ō, chi maá yā nī nsáhá jā ní ndīvi ó nūū tūhun jā mānī Yāā Dios jín ó.

Tūhun Adán jín tūhun Cristo

¹² Túsaá de jínī ō jā ní nguīvi cuāchi inī ñayíví nī nsáhá iin-ni tēe Adán. De jā sīquī cuāchi ñúcuán de nī jēcōo cuēhē jā jīhī nchivī. De jā suu cúu jā jīhī ndihi nchivī, chi ndihi ji íyó cuāchi.

¹³ De jondē tá ncháha ca cuāha yā ley nūū Moisés, de ja íyó cuāchi inī ñayíví. De sīquī jāá ncháha ca cuāha yā ley, de nduú ní nchíhi yā cuenta jā stíví ndá ji.

¹⁴ De vísō súcuán de jondē tiempo Adán de jondē tiempo Moisés nī nchíhi nchivī chíjin tūhun jā jīhī ji sīquī cuāchi ji. Chi nī jīhī ji sīquī cuāchi jā ní nsáhá ndá máá ji, vísō nduú ní nsáhá ji táhán cuāchi jā ní nsáhá Adán jā ní ncunīhin inī dē nūū iin tiñu jā ní

ndacu yā. De Adán nī nsāhá dē jā ní nquīvi tūndóhó nūū nchivī, sochi Cristo nī nsāhá yā jā quéndōo vāha nchivī.

15 De tūhun jā ní nsāhá Adán cuāchi, nduú quétáhán cuitī jíin tāhvī jā scácu Yāa Dios yóhó. Chi jā ní stívī iin-ni tēe ñúcuán, jā suu cúu jā jíhī ndihi ó. Sochi tūhun jā scácu Yāa Dios yóhó cúñáhnú ndasí cā, chi sīquī jā ní nsāhá mátúhún-ni tēe Jesucristo cúu jā sūcuán-ni scácu yā ndihi nchivī jā cándíja.

16 De cuāchi jā ní nsāhá mátúhún-ni Adán, nduú quétáhán cuitī jíin tūhun jā scácu Yāa Dios yóhó. Chi sīquī mátúhún-ni cuāchi ñúcuán cúu jā ní nquīvi nchivī chíjin tūhun jā tánū tāhvī ji. De tūhun jā scácu yā nchivī, sa sáhá jā sūcuán-ni sndáhvā yā cuāchi ji, vísō cuāhā ndasí cuāchi nī nsāhá ji.

17 Chi sīquī jā ní nsāhá mátúhún-ni tēe Adán cuāchi, de maá cuēhē jā jíhī nchivī, nī nīhīn poder. De sa sīquī jā ní jíhī mátúhún-ni tēe Jesucristo, de nchivī maá yā víhí cā nī nīhīn ji poder jā cutecū ji de caca ndaā ji jíin yā. Chi nī sndáhvā yā cuāchi ji sīquī jā vāha ndasí inī yā.

18 Túsaá de sīquī jā ní nsāhá iin-ni tēe Adán cuāchi, de nī nquīvi ndihi nchivī chíjin tūhun jā tánū tāhvī ji. Sochi sīquī jā ní nsāhá iin-ni tēe Jesucristo tiñu vāha ndasí, de sndáhvā Yāa Dios cuāchi ndihi nchivī de cutecū ji níí cání.

19 Chi sīquī jāá nduú ní jétáhvī iin-ni tēe Adán, de nī nquīvi cuāhā ndasí nchivī chíjin cuāchi. De suni sūcuán sīquī jā ní jetáhvī iin-ni tēe Jesucristo, de sndáhvā Yāa Dios cuāchi cuāhā ndasí nchivī.

20 De nī jēhe yā ley yā tácu cunī ō jā cuāhā cuāchi sáhá ndācá ó. De jā ní nducuahā cuāchi ó, de víhí

cā nī nducuahā tūhun jā váha inī yā jā née cáhnú inī yā nūū ō.

²¹ Túsaá de tá cúu nūū ní nīhīn poder tūhun jā jíhī ndá nchivī sīquī cuáchi ji, suni sūcuán íyó poder tūhun jā váha inī yā jíín ó. Chi sndáhvā yā cuāchi ó de cutecū ō níí cání sīquī jā ní jíhī Jētohō ō Jesucristo jēhē ō.

6

Jāá nduú cá yíhí ó chījin cuāchi chi yíhí ó ndahá Cristo

¹ ¿Túsaá de nāsa cāhān ō? ¿A caca cá ō jíín cuāchi tácuá víhí cá sáhá yā jā váha yóhó jā cune cáhnú inī yā nūū ō?

² Mā cūú cuitī. Chi cúu modo jā ní jíhī ō jāá nduú cá yíhí ó chījin cuāchi, de mā cūú cá caca ó jíín cuāchi túsaá.

³ ¿A nduú jíicūhun inī ndá nú jā ndācá ó jā ní jenduté ó sīquī jā ní nguīvi ó ndahá Cristo Jesús, suni nī jenduté ó sīquī jā ní nguīvi ó chījin tūhun jā ní jíhī ō jíín yā?

⁴ Chi jā ní jenduté ó cúu modo jā ní jíiquiyuhū ō jā ní jíhī ō jíín yā. De mitan de cuu caca ó jíín vida jeé jā ní jēhe yā nūū ō, chi modo jā suni nī natecū ō jíín yā. Chi nī natecū yā nī nsáhá Tatá yā jíín poder jā cúñáhnú ndasí yā.

⁵ Chi tú nī nduu inuú ó jíín yā sīquī tūhun jā ní jíhī ō jíín yā, de suni sūcuán coo inuú ó jíín yā sīquī tūhun jā natecū ō jíín yā.

⁶ Chi jíinī ō jā ní naā modo maá ó jā ní jica ó jíín níí ichi chátā, chi nī nguīvi ó nūū tūhun jā ní jíhī ō jíín Cristo yīcā cruz. De sūcuán nī naā modo maá

ó jā cúu ó mozo nūū cuāchi, tácuā nduú cā satíñú cāhá ó nūū ndācá tiñu jā maá-ni cuāchi cúu.

⁷ Chi nchivī ja nī jīhī, ja nī nquee ji chījin ndācá cuāchi.

⁸ De tú ja nī jīhī ō jín Cristo, de cándija ó jā suni súcuán natecū ō jín yā.

⁹ Chi jínī ō jā ní natecū Cristo, de mā cúū cuitī cā yā, chi tūhun jā jīhī, nduú cā nā cuá cuu sāhá jín yā.

¹⁰ Chi jā ní jīhī yā, chi iin vuelta-ni nī jīhī yā jā síquī cuāchi nchivī. De jā técu yā mitan, chi sáhá yā jā cúni Yāā Dios.

¹¹ De saá-ni ndá ndóhó, sáhá nú cuenta jā modo jā ní jīhī nū jā ní nquee nú chījin cuāchi. De jā técu ndá nú de sáhá nú jā cúni Yāā Dios, chi íyó inuú inī nū jín Jētohō ō Cristo Jesús.

¹² Túsaá de mā cuáha nú cā tūhun jā quihi nú chījin cuāchi jín yiqui cúñu nú jā cuū. Chi maá cuāchi sndíhvī inī ndá ndóhó jā sáhá nú ndācá jā nēhén jā ndíyo inī nū.

¹³ De mā cuáha nú cā maá nú jā satíñú cāhá nú nūū cuāchi jā cucuu nú jín tiñu nēhén. Chi sa cuāha nú maá nú nūū Yāā Dios, de sáhá nú cuenta jā ja nī jīhī ndá nú de nī natecū nū nūū yā. De cuāha ndihi nú maá nú nūū yā jā sáhá nú tiñu ndāā.

¹⁴ Chi nduú cā nā poder cuāchi jā cundeé jín ndá nú, chi nduú cā yíhī nú chījin ley janahán, chi sa yíhī nú chījin tūhun jā vāha inī yā jín nú.

Tūhun mozo jā stéhēn nāsa quéndōo nchivī cándija

¹⁵ ¿De nāsa sáhá ó túsaá? ¿A caca cā ō jín cuāchi síquī jāá nduú cā yíhī ó chījin ley janahán, chi sa yíhī ó chījin tūhun jā vāha inī yā jín ó? Mā cúū cuitī.

16 Chi jíni ndá nú jā tú cuāha nú maá nú jā cuetáhví nú satíñú nú nūū iin tēe, túsaá de mozo tēe ñúcuán cúu nú, de cánuú jā cuetáhví ndá nú nūū dē. De suni súcuán tú cuāha nú maá nú jā sáhá nú cuāchi, de cúu nú mozo nūū cuāchi, de cuū nū. Sochi tú cuetáhví ndá nú nūū maá yā, de mozo yā cúu nú jā caca ndāā nū.

17 De ná cútahvī ō nūū Yāā Dios, chi vísō nī ncuu ndá nú mozo nūū cuāchi, de mitan chi jondē jíin inī jíin ánō nū nī jetáhví nú nūū tūhun yā jā ní nguivi nú nūū.

18 De mitan de ja nī nduu libre nū jāā nduú cā cúu nú mozo nūū cuāchi, de sátíñú ndá nú nūū tiñu ndāā.

19 (Nī ncāhān ni iin tūhun nāsa cúu sīquī mozo inī ñayiví yáhá, chi nduú jícuñun yachī inī nū sīquī tūhun yā.) Túsaá de tá cúu nūū ní jēhe ndá nú maá nú jondē saá jā ní ncuu nú mozo nūū ndācá tiñu téhén jíin tiñu néhén, suni súcuán cuāha nú maá nú mitan jā coo nú mozo nūū tiñu ndāā, tácuā coo ndoo coo iī nū nūū Yāā Dios.

20 Chi jondē tá nī ncuu nú mozo nūū cuāchi, de nduú ní ncúu nú mozo nūū tiñu ndāā.

21 ¿De nā cuá cúu jā ní nīhīn ndá nú sīquī ndá cuāchi ñúcuán jā cúcanoō nū mitan sáhá? Nduú cuitī, chi maá-ni jā tñnū tāhvī nū ní cání sáhá.

22 Sochi mitan de ja nī nduu libre ndá nú jāā nduú cā cúu nú mozo nūū cuāchi, de cúu nú mozo nūū Yāā Dios. De suu sáhá jā quéndōo vāha ndá nú, chi íyó ndoo íyó iī nū nūū yā, de jondē jā sándihí de cutecū nū ní cání.

23 Chi yāhvī jā níhīn nchivī sīquī cuāchi cúu jā tánū tāhvī ji. Sochi tāhvī jā jēhe Yāā Dios cúu jā cutecū ō

ní cání andiví, sīquī jā ní nduu inuú inī ō jín Jētohō
ō Cristo Jesús.

7

*Tūhun ñasíhí jín yíi jā stéhēn nāsa quéndōo nchivī
cándíja*

¹ Hermano, ja jínī ndá nú nāsa cáhān ley yā, chi jínī nū jā yíhí nchivī chījin ley maá-ni jā técū ji ñayíví yáhá.

² De yáhá cúu tá cúu iin ñahan jā ní nquetáhán jín iin tēe, chi cáhān ley jā yíhí ña ndahá yíi ña juni técū dē. Sochi tú ja nī jīhī yíi ña, de ja nī nquee ña chījin ley jā ní nquetáhán ña jín dē.

³ Túsaá de tú quetáhán ña jín incā tēe juni técū cā yíi ña, de cásíquí ndéē ña dē. Sochi tú ja nī jīhī yíi ña, de ja nī nquee ña chījin ley ñúcuán. De cuu quetáhán ña jín incā tēe, de nsúú jā cásíquí ndéē ña túsaá.

⁴ De saá-ni ndá ndóhó, ñanī mánī, chi inuú íyó nú jín Cristo. Chi modo jā ní jīhī ndá nú jín Cristo, de nī nquee ndá nú chījin ley janahán. De mitan chi modo jā ní nquetáhán nú jín incā, cúu jā ní nguīvi nú ndahá Cristo, Yāā jā ní natecū māhñú ndīyi, tácu cuu sáhá nú tiñu váha jā cúnī Yāā Dios.

⁵ Chi tá nī jica ndācá ó jín modo maá ó jondē saá, de ley ñúcuán nī nsáhá jā ní ndīyo inī ō ndācá jā nēhén jā cúnī yiqui cúñu ó jā sáhá ó. De suu nī nsáhá jā tñū tñvī ō nícu.

⁶ De mitan de ja nī nquee ó chījin ley janahán, chi modo ja nī jīhī ō jā má níhīn cā poder sīquī ō. De súcuán de íyó libre ō jā sáhá ó tiñu jā cúnī Yāā Dios. De jíca ó jín modo jeé jā cúnī maá Espíritu

Santo, chi nduú cā yíhí ó chījin ley jā ní ntee Moisés janahán.

Sīquī cuāchi jā ñúhún inī ánō ō

⁷ ¿Nāsa cāhān ō túsaá? ¿A ley ndíso cuāchi? Nduú cuitī jā súcuán. Sochi tú jāá nduú ley yā, de mā cūnī cuitī ni jā íyó cuāchi nī. Chi mā cūnī nī jā cuāchi cúu tú ndíyo inī ni ndatíñú táhán nī de tú nduú ní ncáhān ley jā má ndíyo inī ō.

⁸ De súcuán nī nīhīn cuāchi modo jā cucuu jíin nī. Chi sīquī jā ndácu ley tiñu jā má sáhá ó cuāchi, de nī nquijéhé jā ndíyo inī ni sáhá nī ndácá jā nēhén. De tú jāá nduú ley, de suni nduú nā tūhun stíví ó sīquī ley nícu.

⁹ Chi nī íyo tiempo jā ní ntecū ni tá ncháha ca jícūhun inī ni jā cāhān ley. De tá nī nquijéhé jícūhun inī ni tiñu jā ndácu ley, de nī jícūhun inī ni jā íyó cuāchi nī, de nī nduu nī modo ndíyi.

¹⁰ Chi nī jinī ni jā ley jā sáhá jā cutecū ánō ni nícu, de nduú chi sa nī nsáhá jā tñū tñhvī ni nícu.

¹¹ Chi jíin jā ndácu ley tiñu, de nī nīhīn cuāchi modo jā cucuu jíin nī, de nī stáhví nduhū. Chi jíin jā ndácu ley tiñu, de cuāchi nī nsáhá jā ní nquenda tūhun jā tñū tñhvī ni.

¹² Túsaá de íyó ndāā maá ley, de ndácá tiñu jā ndácu chi íyó ndoo íyó ndāā vāha.

¹³ Túsaá de ley ñúcuán jā íyó vāha, ¿á suu sáhá jā tñū tñhvī ni, á naá cúu? Nduú cuitī. Chi sa maá cuāchi cúu jā sáhá jā tñū tñhvī ni, de súcuán stúu cuāchi nāsa íyó maá. Chi jíin tiñu vāha jā ndácu ley de nī natūu tiñu nēhén jā cúu cuāchi.

14 Chi jínī ō jā nūū maá Espíritu vāji ley. De nduhū chi sa névāha nī iin modo nēhén maá nī jā ní squívi nduhū jā sátíñú cāhá nī nūū cuāchi.

15 Chi ndācá cuāchi jā sáhá nī, chi nduú jícūhun inī ni nājēhē cúu jā sáhá nī. Chi tiñu váha jā cúnī ni sáhá nī, nduú níhīn ni fuerza jā sáhá nī, chi sa tiñu nēhén jāá nduú jétahān inī ni, sa ñúcuán sáhá nī.

16 De tá sáhá nī tiñu nēhén jāá nduú cúnī ni sáhá nī, de ñúcuán de nacunī ni jā íyó ndāā ley.

17 Túsaá de nsūú maá nī cúu jā sáhá tiñu nēhén ñúcuán, chi modo nēhén jā ñúhún inī ánō ni cúu jā sáhá cuāchi.

18 Chi jínī ni jā modo maá nī jā ñúhún inī ánō ni, nduú cuitī nā jā váha íyó. Chi cúnī ni sáhá nī tiñu váha, sochi nduú níhīn ni fuerza jā sáhá nī.

19 Chi tiñu váha jā cúnī ni sáhá nī, de nduú sáhá nī. Sochi tiñu nēhén jāá nduú cúnī ni, sa ñúcuán sáhá nī.

20 De tá sáhá nī tiñu jāá nduú cúnī ni sáhá nī, de nsūú maá nī cúu jā sáhá, chi modo nēhén jā ñúhún inī ánō ni cúu jā sáhá.

21 Túsaá de nī jinī ni jā suha cúu jíin nī: Vísō cúnī ni sáhá nī tiñu váha, sochi maá-ni modo nēhén cúu jā ñúhún inī ánō ni.

22 Chi cúsi inī ni jíin ley Yāā Dios jondē jíin inī jíin ánō ni.

23 Sochi nī nacunī ni jā íyó incā modo nēhén maá nī jā jāsī jā cúnī ni sáhá nī jā váha. De súcuán cúu nī modo preso nūū cuāchi jā íyó jíin nī.

24 Nācā ndáhvī cā ni túsaá. ¿Ní iin scácu nduhū nūū modo nēhén maá nī jā sáhá jā tñū tāhvī ni?

25 Ná cútahvī ndasí nī nūū Yāā Dios, chi maá yā cúu jā scácu nduhū nūū modo nēhén nī sīquī jā ní

jīhī Jētohō ni Jesucristo jēhē ni. Túsaá de vísō cúnī ō jā squíncuu ó ley Yāā Dios, de jā jíín fuerza maá ó chi mā cūú, chi modo nēhén maá ó sáhá jā sátíñú cāhá ó nūū cuāchi.

8

Sīquī jā jíca ó jíín modo jā cúnī Espíritu Yāā Dios

¹ Túsaá de mā nēndá Yāā Dios cuāchi sīquī nchivī jā yíhí ndahá Cristo. Chi nduú cā jíca ndá ji jíín modo nēhén maá ji, chi sa jíca ji jíín modo jā cúnī maá Espíritu Santo.

² Chi modo jā sáhá Espíritu cúu jā técū ō sīquī jā yíhí ó ndahá Cristo Jesús. De ñúcuán nī nsáhá jā ní nduu libre ndācá ó nūū tūhun jā ní nchíhi ó chíjin cuāchi jā tñnū táhvī ō nícu.

³ Chi nī nsáhá Yāā Dios jā quéndōo vāha nchivī jāá nduú ní ncúu quendōo vāha jíín ley Moisés, sīquī jāá nduú nā fuerza ji jíín modo maá ji jā squíncuu ji ley yā. Chi nī ntají yā Sēhe yā nī nquiiji, de nī nduu yā modo nchivī íyó cuāchi, tácuā sōcō yā maá yā sīquī cuāchi, vísō nduú nā cuāchi maá yā. De súcuán nī nenda Yāā Dios sīquī cuāchi, chi nī nacuiso maá Jesús cuāchi jā ní nsáhá nchivī jíín modo nēhén maá ji.

⁴ Súcuán nī ncúu tácuā cuu squíncuu ó ndācá tiñu ndāā jā ndácu ley, chi nduú cā jíca ó jíín modo nēhén maá ó, chi jíca ó tá cúu nūū cúnī maá Espíritu Santo.

⁵ Chi nchivī jā jíca jíín modo nēhén maá, chi maá-ni sīquī jā cúnī maá ji ndíhvī inī ji. Sochi nchivī jā jíca tá cúu nūū cúnī Espíritu, chi maá-ni sīquī tiñu jā cúnī Espíritu ndíhvī inī ji.

⁶ De jā ndíhvī inī ō sīquī jā cúnī maá ó chi sáhá jā tǎnū tǎhvī ō. Sochi jā ndíhvī inī ō sīquī tiñu jā cúnī maá Espíritu, sa sáhá jā cutecū ō níí cání de coo ndeé coo siī inī ō.

⁷ Chi nchivī jā ndíhvī inī sīquī modo nēhén jā cúnī maá ji, jínī ūhvī ji Yāā Dios, chi nduú cúnī ji cuetáhví ji ley Yāā Dios, de ni mā cūú squíncuu ji.

⁸ Jā ñúcuán, nchivī jā jíca jíín modo jā cúnī maá, nduú cúu sáhá ji jā cusī inī Yāā Dios jíín ji.

⁹ Sochi ndá ndóhó, chi nduú cā jíca nú jíín modo jā cúnī maá nú, chi jíca nú tá cúu nūū cúnī Espíritu, chi ndéē Espíritu Yāā Dios inī ánō nū. De nchivī jāá nduú ndéē Espíritu Cristo inī ji, chi nduú yíhí ji ndahá yā.

¹⁰ De tú ndéē Cristo inī nū, de vísō iin quīvī de cuū yiqui cúñu nú jā síquī cuāchi, sochi cutecū ánō nū sīquī jā ní sndáhvā Yāā Dios cuāchi nú.

¹¹ De tú inī ndá nú ndéē Espíritu maá Yāā jā ní nastécū Cristo Jesús mǎhñú ndiyi, ñúcuán de suni sáhá maá yā jā natecū yiqui cúñu nú jā cuū. De sáhá yā súcuán jā jíín maá Espíritu yā jā ndéē inī nū.

¹² Túsaá hermano, ndéē tiñú ó jā caca ndaā ō, de nsūú jā sáhá ó modo nēhén jā cúnī maá ó.

¹³ Chi tú caca nú jíín modo nēhén maá nú, de tǎnū tǎhvī nū. Sochi tú jíín fuerza maá Espíritu snáā nū ndācá tiñu jā sáhá nú jíín modo nēhén maá nú, de cutecū nū níí cání.

¹⁴ Chi ndācá nchivī jā níquīn ji modo jā stéhēn Espíritu Yāā Dios, maá ji cúu sēhe Yāā Dios.

¹⁵ Chi Espíritu jā ní nīhīn ndá nú, nduú ní nsáhá yā ndóhó jā cuu nú modo mozo nūū yā jā yūhú tucu nú nūū yā, chi sa nī nsáhá yā yóhó jā cúu ó sēhe yā. De jā suu cúu jā cǎhān jee ó: Tatá maá sá.

16 De maá Espíritu stéhēn yā inī ánō ō jā cúu ndija ó sēhe Yāā Dios.

17 De tú sēhe yā cúu ó, de suni nīhīn ō maá tāhvī jā ní nquee yuhú yā, de iin cáhnú-ni coo tāhvī ō jíin Cristo. Chi tú ndoho ó jíin yā mitan, de suni cuñáhnú ó jíin yā andiví.

18 Túsaá de sáhá nī cuenta jā ndācá tūndóhó jā ndóho ó mitan, lulí ndasí cúu nūū tūhun jā vii cuñáhnú ó jíin yā ichi núū cā.

19 Chi ndihi jā ní jēcōo, ndétu ndasí jā ná sáhá Yāā Dios jā nduvāha, quīvī jā tūu nijin jā cúñáhnú ndá sēhe Yāā Dios.

20 Chi ndācá jā ní jēcōo, nī nquīvi chījin tūhun jāá nduú quéndōo vāha. De nsūú maá ní stíví maá, chi sa nchivī nī nsāhá cuāchi, de jā suu cúu jā ní squéndōo Yāā Dios súcuán. De maá-ni jā ndétu jā nduvāha.

21 Chi iin quīvī de ndācá jā ní jēcōo, chi quee chījin tūhun jā tíví jíin jā téhyū. De nduu vii ndasí tá cúu nūū coo ndācá sēhe Yāā Dios, chi cācu nūū tūhun jāá nduú quéndōo vāha.

22 Chi jíin ō jā ndācá jā ní jēcōo, chi jondē mitan de inuú-ni ndóho de modo jā tána inī jā ná ndúvāha ndihi.

23 De nsūú maá-ni ndācá jā ní jēcōo cúu jā ndóho, chi suni jondē maá ó ndóho, vísō ja névāha ó Espíritu Santo jā cúu seña jā iin quīvī de nihīn ō ndihi tāhvī ō. Chi ndóho ndasí ó tūndóhó, de ndétu ó quīvī jā naquehen yā yóhó jā cúu ó sēhe yā, de scācu yā yiquí cúñu ó tácu nduú cā ndoho ó jíin.

24 Chi nī scācu yā yóhó sīquī jā súcuán ñúhún inī ō. Sochi tú ja nī nsāhá yā maá jā ñúhún inī ō, ñúcuán

de nduú cā ñúhún inī ō jā sāhá yā. Chi nduú cā ndétu ó de tú ja nī ncuu súcuán.

²⁵ Sochi tú ncháha ca cunī ō jā sāhá yā jā ñúhún inī ō, túsaá de jíin paciencia ndétu ó jā sāhá yā.

²⁶ De saá-ni maá Espíritu Santo, suni chíndeé chítuu yā yóhó jāá nduú nā fuerza inī ō. Chi nduú jíinī ō cācān táhvī ō tá cúu nūū cánuú. Sochi maá Espíritu cáhān ndāhvī yā jíin Yāā Dios jēhē ō sīquī ndācá jā jéca ndasí inī ō de nduú níhīn ō tūhun nāsa cācān táhvī ō.

²⁷ De maá Yāā Dios jā jíto túnī ánō ō, chi jíinī yā ndācá jā cúnī maá Espíritu jā cáhān yā jēhē ō. Chi ndá nchivī jā yíhí ndahá Yāā Dios, cáhān ndāhvī Espíritu jēhē ji tá cúu nūū cúnī Yāā Dios.

Vāha-ni cúndeé ó sīquī ndihi jānēhén

²⁸ De jíinī ō jā ndācá-ni jā quíji nūū nchivī jā mānī jíin Yāā Dios, jā váha á jā úhvī, chi quéndōo vāha cā ji nūū yā, sáhá yā jíin ndācá ñúcuán. Chi cúu ndá ji nchivī jā ní ncana yā ji nī nguívi ji ndahá yā sīquī jā súcuán nī ncundaā inī yā jondē janahán.

²⁹ Chi jondē ncháha ca coo ji de ja jíinī yā ji, de ja nī jani yā ji jā nduu ndoo nduu ndaā ji jā ndacu ji maá Sēhe yā, tácuu cuu Sēhe yā ñanī ñāhnú nūū cuāhā nchivī jā cúu ndá ji ñanī cándíja.

³⁰ De jā ní jani yā ji, de suni nī ncana yā ji. De jā ní ncana yā ji, de suni nī sndáhvā yā cuāchi ji. De jā ní sndáhvā yā cuāchi ji, de suni nī nsáhá yā jā cúñāhnú ji.

³¹ ¿De nāsa cā cāhān ō sīquī tūhun ñāhnú yáhá túsaá? Chi tú íyó Yāā Dios jíin ó, ¿de ní iin cā cuu cundeé sīquī ō? Nduú ni iin.

³² Chi maá yā nduú ní scácu yā Sēhe yā, chi sa nī jēhe yā Sēhe yā nī jīhī yā jā jēhē ndihī ó. De tú súcuán nī jēhe yā Sēhe yā, de nā oncā cúu jā má cuáha yā ndācá cā jā jīni ñúhún ó túsaá.

³³ ¿De ní iin cuu cāhān cuāchi sīquī nchivī jā ní nacāji Yāā Dios? Nduú ni iin. Chi maá yā nī sndáhvā yā cuāchi ji.

³⁴ ¿De ní iin cuu nenda cuāchi sīquī ō túsaá? Nduú ni iin. Chi maá Cristo cúu Yāā jā ní jīhī jēhē ō, de suni nī natecū yā. De mitan de ndéē yā lado cuáhá Yāā Dios nūū cúñáhnú yā, de cāhān ndāhvī yā jēhē ō jīn Yāā Dios.

³⁵ ¿De ní iin cuu tavā yóhó nūū tūhun jā cúndáhvī inī Cristo yóhó? ¿A tūndóhó, á ndācá jā sáhá vījín, á jā jīnī ūhvī nchivī yóhó, á tāmā, á jā cúmanī sahma ó, á tūhun yúhú, á jā cahnī ji yóhó, á naá cúu? Ni iin ndācá jā yáhá.

³⁶ Chi súcuán yósō nūū tutū īī jā cāhān nchivī cándíja jīn Yāā Dios:

Jā síquī maá ní de ndācá-ni hora cúnī ndá ji cahnī ji ndá sāán.

De sáhá ji jīn sá tá cúu nūū sáhá ji tīcāchí, quiti jā cuū.

Cáchī tutū.

³⁷ De nduú chi vísō ndóho ó ndācá yáhá, de vāha-ni cúndeé ó sīquī ndihī-ni, sáhá maá Yāā jā ní ncundáhvī inī yóhó.

³⁸ Jā ñúcuán nī ncucáhnú inī ni jāá nduú ni iin cuu tavā yóhó nūū tūhun cúndáhvī inī Yāā Dios yóhó. Ni tú cuū ō á cutecū ō, ni ndācá ángel andiví, ni ndācá jā nēhén jā cúñáhnú jā íyó poder, ni jā íyó mitan, ni jā coo,

³⁹ ni jā íyó nūū sūcún, ni jā íyó nūū cūnú, ni ndācá cā jā ní jēcōo, mā cūú cuitī tavā yóhó nūū Yāā Dios jā jíín Jētohō ō Cristo Jesús nī ncundáhví inī yā yóhó.

9

Sīquī nāsa nī nacāji yā tatā Israel

¹ De cāhān ndāā ni chí cúu nī tēe cándíja Cristo, de nduú stáhví nī, de nijīn cúu inī ánō ni jā cāhān ndāā ni sáhá Espíritu Santo.

² Cúcuécá ndasí inī ni, de níní táhúhví inī ánō ni

³ jā síquī ndācá táhán nī nchivī nación hebreo, chí iin-ni tatā ndá nī. Chí jā síquī maá ji de jondē cúu inī ni jā tú ná cúu de cujiyo nī nūū Cristo jā tātū tāhvī ni, tácuca sūcuán de cuu cācu ánō maá ji nícu.

⁴ Chí cúu ndá ji tatā nchivī Israel, de jondē janahán nī nsāhá Yāā Dios jā cúu ji sēhe yā, de mähñú vícō jā jéndütē nī ndeē yā jíín ji saá. De jíín maá ji nī nsāhá yā ndācá contrato, de nī jēhe yā ley yā nūū Moisés jā cuu maá ji, de nī stéhēn yā nāsa chíñúhún ji yā inī templo, de nūū maá ji nī nquee yuhú yā cuāhā tūhun.

⁵ De ndá máá ji cúu tatā ndācá tatā ndá sá jā ní ncuñáhnú, de suni chíjin tatā maá ji nī ncacu Cristo jā ní nduu yā tēe. De maá yā cúu Yāā Dios jā tíin ndihi-ni, de ní cání ná cāhān nchivī jā cúñáhnú yā. Amén.

⁶ De nsūú jāá nduú ní nquée ndāā ndācá tūhun jā ní nquee yuhú Yāā Dios nūū nchivī Israel. Chí nī nquee ndāā nūū víso sava ji-ni, chí nsūú ndihi tatā Israel cúu jā cándíja.

⁷ Chi nsūú ndihi tatā Abraham cúu ndija sēhe dē. Chi nī ncāhān Yāā Dios jíín dē: Nūū maá-ni sēhe nú Isaac cúu jā coo tatā nū tá cúu nūū ní nquee yuhú nī jā cuāha nī nūū nū.

⁸ De tūhun yáhá cáhān jā ni iin nchivī nduú cúu ji sēhe Yāā Dios sīquī jā ní ncacu ji chījin iin tatā jā jáni inī ji jā váha cā cúu. Chi sa maá-ni tatā jā ní nquee yuhú yā cúu ndija tatā jā chíhi yā cuenta.

⁹ Chi yáhá cúu tūhun jā ní nquee yuhú yā nūū Abraham: Maá tiempo jā ní janī nī de quiji nī, de cacu iin sēhe yíi ñasíhí nú Sara, ncachī yā.

¹⁰ De nsūú yáhá-ni, chi saá-ni Rebeca nī ncacu ūū sēhe yíi ña, de iin-ni tatá ndúū ji, jā ní ncuu tatā ndá sá Isaac.

¹¹⁻¹³ De jondē ncháha ca cacu ndúū ji, de ncháha ca sáhá ji jā váha á jā úhvī, de ja nī ncāhān yā jíín Rebeca: Sūchí jā cacu jā xíhna ñúhún satíñú ji nūū sūchí úū, ncachī yā. Chi suni súcuán cáhān tutū ī: Nī iyo mānī ni jíín Jacob, de Esaú chi nduú, ncachī Yāā Dios. De súcuán jíín ō jā maá Yāā Dios cuu nacāji yā nchivī tú nāsa nī ncundaā inī maá yā, de nsūú sīquī tiñu jā sáhá ji, chi sa sīquī nāsa cúnī maá yā nacāji yā ji.

¹⁴ ¿Nāsa cáhān ō túsaá? ¿A jāá nduú íyó ndāā Yāā Dios jā sáhá yā súcuán? Nduú cuitī.

¹⁵ Chi jondē janahán nī ncāhān yā jíín Moisés: Ní-ni cúu jā cúnī ni cundáhvī inī ni, de cundáhvī inī ni ji. De ní-ni cúu jā cúnī ni sáhá nī jā váha, de sáhá nī, ncachī yā.

¹⁶ Túsaá de nsūú sīquī jā cúnī maá nchivī, ni nsūú jā ndúcu ndéé maá ji cúu, chi sīquī nāsa cúnī maá yā cundáhvī inī yā ji.

17 Chi suni súcuán yósō nūū tutū īī jā ní ncāhān yā jín rey nación Egipto: Nī jani nī ndóhó jā cúu nú rey, tácuā jín ndóhó de stéhēn ni poder ni, de tácuā cūtē nuu síví nī ní ñayīví, ncachī yā.

18 Túsaá de tú ní iin cúnī yā cundáhvī inī yā, de cundáhvī inī yā. De tú ní iin cúnī yā jā cunīhin inī, de sáhā yā jā cunīhin inī.

19 De sanaā de cāhān iin nú jín nī: Tú súcuán cúu ¿de nūcu cāhān yā cuāchi sīquī ō? Chi mā cūū casī ō nāsa cúnī maá yā sáhā yā. Cachī nū.

20 De sa cāhān ni jín nú: Ndóhó, ¿ní iin cúu nú jā jáni inī nū jā nascócoo nú nūū Yāā Dios? ¿A cuu cāhān quīsi ñuhun jín tēe jā ní nsáhā: ¿Nūcu nī nsáhā nú nduhū súcuán? cachī.

21 Chi tēe jā sáhā quīsi, cuu sáhā dē nāsa cúnī maá dē, chi iin-ni ñuhun cuu sáhā dē iin quīsi fino de incā quīsi corriente.

22 ¿De á nduú jétáhvī nú jā suni súcuán sáhā Yāā Dios jín nchivī? Chi cúnī yā stéhēn yā nāsa sáhā yā juicio sīquī nchivī tácuā cunī ji poder yā. De vísō súcuán de nī íyo paciencia yā jāá nduú ní nénda ñamā yā sīquī nchivī jā tñū tāhvī.

23 De suni cúnī yā stéhēn yā nāsa vīī ndasí cūñáhnú yā sīquī tiñu sáhā yā jín yóhó nchivī jā cundáhvī inī yā. Chi jondē janahán ja nī nsáhā tūha yā yóhó jā vīī cuñáhnú ó jín yā.

24 Chi nī ncana yā yóhó jā candíja ó, de sava ó cúu nchivī hebreo de sava ó cúu nchivī ndá cā nación.

25 Chi suni suha nī ncāhān yā nūū tutū Oseas: Nchivī jāá nduú ní ncúu nchivī maá nī, mitan de cāhān ni jā cúu ji nchivī maá nī. De nchivī jāá nduú ní íyo mñānī ni jín, mitan de cāhān ni jā cúu ji nchivī jā mñānī ni jín.

26 De maá lugar nūū ní ncāhān ni jāá nsūú nchivī
ni cúu ji,
suu ñúcuán cāhān nchivī jā cúu ji sēhe Yāā Dios, Yāā
técū ní cání.
Ncachī yā.

27 Sochi Isaías chi suha nī ncāhān dē tūhun nchivī
Israel: Vísō nī ncāyā ndá tatā Israel tá cúu ñūtín
mar, sochi jacū ji-ní scácu yā.

28 Chi Jētohō ō Yāā Dios, ñamā sínu yā tiñu jā sāhá
ndāā yā sīquī cuāchi nchivī ñayīví. Cáchī tutū.

29 Chi cúu tá cúu jā ní ncāhān tucu Isaías:
Maá Yāā jā cúu Jētohō nūū ndācá ángel andiví, tú
nduú ní scácu yā jacū tatā ō nícu,
de ja cúu ó tá cúu nchivī ñuū Sodoma jín ñuū
Gomorra, jā ní naā ndihi.
Cáchī tutū.

Jāá nduú jétáhví nchivī hebreo tūhun jā scácu yā ji

30 ¿Nāsa cāhān ō túsaá? Suu jā nchivī ndá cā
nación, vísō nduú ní ndúcú ji quendōo ndāā ji nūū
Yāā Dios, de nī sndáhvā yā cuāchi ji. Chi sīquī jā ní
ncandíja ji jā ní jīhī Cristo jēhē ji cúu jā ní sndáhvā
yā cuāchi ji.

31 De sa nchivī Israel, vísō ndúcú ndá ji jā
quendōo ndāā ji nūū Yāā Dios jā sāhá ley yā, sochi
nduú cūndeé ji quendōo ndāā ji.

32 ¿De nājēhē? Sīquī jāá nduú ndúcú ji jā sndáhvā
yā cuāchi ji jā candíja ji jā ní jīhī Cristo jēhē ji, chi
sa jáni inī ndá ji jā squíncuu ji maá ley de quendōo
ndāā ji. De jā stíví ji sūcuán cúu tá cúu jā ndícó cáva
ji sīquī maá yūū jā scáchihi jēhē, de suu cúu Cristo.

33 Chi sūcuán cāhān nūū tutū īī:
Jondē ñuū ni Sión cani nī maá Yāā jā cúu modo yūū
jā scáchihi ji jēhē ji.

De cúu yā tá cúu toto jā ndícó cáva ji sáhá.
 Sochi nchivī jā cándíja Yāā ñúcuán, chi squíncuu yā
 jā ñúhún inī ji.
 Ncachī Yāā Dios.

10

¹ Hermano, cúu ndasí inī ni de jícān táhvī ni nūū
 Yāā Dios jēhē nchivī nación ni Israel, jā ná scácu yā
 ndá ji.

² Chi cáhān ni jā vāha sáhá ndá ji chi ndíhvī inī ji
 chíñúhún ji Yāā Dios. De vísō sūcuán de chíñúhún
 cāhá ndá ji.

³ Chi nduú jícūhun inī ji nāsa sndáhvā Yāā Dios
 cuāchi ji, de ndúcú ji quendōo ndāā ji maá-ni jā
 squíncuu ji ley. De nduú jétáhvī ji maá modo jā
 sndáhvā Yāā Dios cuāchi ji.

⁴ Chi sīquī jā ní nsáhá Cristo de cuu quee nchivī
 chíjin ley Moisés. De sndáhvā Yāā Dios cuāchi
 ndācá nchivī jā cándíja jā sáhá Cristo jēhē ji.

⁵ Chi sūcuán nī ntee Moisés tūhun nchivī jā ndúcú
 quendōo ndāā jíin ley: Tú iin nchivī cuu squíncuu
 ji ndācá tiñu ndácu ley, de cutecū ji nícu, cáchī.

⁶ Sochi tūhun jā sndáhvā Yāā Dios cuāchi nchivī
 sīquī jā cándíja ji jā sáhá yā jēhē ji, chi sa cáhān: Mā
 cāní inī nū jā jíni ñúhún caa nú andiví jā quísnúu
 nú Cristo jā sndáhvā yā cuāchi nú.

⁷ De ni mā cāní inī nū jā jíni ñúhún cuun nú jondē
 nūū cūnú jā quísndāa nú Cristo mähñú ndīyi, modo
 jāá nduú ní nátecū yā.

⁸ ¿De nāsa cáhān tūhun ñúcuán túsaá? Iyó ñatin
 tūhun yā jíin nú, chi ñúhún inī yuhú nú jíin inī ánō
 nū, cáchī tutū. De suu cúu tūhun jā ná cándíja ó jā
 scácu yā yóhó. De tūhun yáhá cúu jā nācani ndá nī.

9 Chi tú cāhān nū jā Jētohō nū cúu Jesús, de tú candíja nú jondē jíin inī jíin ánō nū jā ní natecū yā mǎhñú ndīyi nī nsáhá Yāā Dios, ñúcuán de scácu yā ndóhó.

10 Chi jíin inī jíin ánō ō cándíja ó jā ní jīhī yā jēhē ō, de súcuán de sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó. De jā cāhān ō jā Jētohō ō cúu Jesucristo, de súcuán de scácu yā yóhó.

11 Chi cāhān tutū īī: Ndācá nchivī jā cándíja ji yā, chi squíncuu yā jā ñúhún inī ji, cáchī.

12 Chi inuú-ni cúu nchivī hebreo jíin ndá cā nchivī. Chi maá yā cúu Jētohō nūū ndihi ó, de cuāhā jā váha sáhá yā jíin nchivī jā cāhān ndāhví jíin yā.

13 Chi súcuán cāhān tūhun yā: Ndihi nchivī jā cāhān ndāhví jíin maá Jētohō ō, chi scácu yā ji, cáchī.

14 ¿De nāsa cāhān ndāhví ji jíin yā de tú nduú ní ncándíja ji jā scácu yā ji? ¿De nāsa candíja ji de tú nduú ní jíni ji tūhun yā? ¿De nāsa cuni ji de tú nduú nā nchivī nacani tūhun nūū ji?

15 ¿De nāsa nacani nchivī tūhun yā de tú nduú táji yā ji quīhīn ji? Chi tá cúu nūū cāhān tutū īī: Vīī ndasí tiñu sáhá ndá nchivī jā jíca jíin tūhun ndeé tūhun sīī inī jā nācani ji tūhun váha yā, cáchī.

16 Sochi nsúū ndihi ji jétáhví tūhun jā scácu yā ji. Chi nī ncāhān Isaías jondē janahán: Tátā Yāā Dios, ¿nā nchivī nī ncándíja tūhun jā nācani ndá sá vīī? ncachī dē.

17 Túsaá de tú cunini nchivī de cuu candíja ji. De tūhun jā cunini ji cúu tūhun Cristo.

18 Sochi jíca tūhún nī: ¿A nduú ní jíni ji tūhun yā túsaá? Nduú, chi nī jíni ji, chi cāhān tutū īī: Níí ñayīví nī jíni nchivī tūhun jā ní nacani ndá dē.

De jondē nūū jícā cā ndācá lado nī jīnū tūhun yā.
Cáchī tutū.

¹⁹ De suni jícā tūhún nī: ¿A nduú ní jícūhun inī ndá nchivī Israel tūhun yā? Nduú chi nī jícūhun inī jī, de nduú ní jétáhvī jī. Chi xihna cā Moisés nī ncachī dē jā ní ncāhān Yāā Dios:

Cucuíñú inī ndá nú sáhá nī, chi cuāha nī tūhun nī nūū incā nchivī jāá nduú cúu jī iin nación.

De quítī inī nū cunī nū jā cuāha nī tūhun nī nūū iin nación jāá nduú jícūhun inī.

²⁰ De saá-ni Isaías nī nchundeé inī dē nī ncachī cājí dē jā ní ncāhān Yāā Dios:

Ndá nchivī jāá nduú ní nánducú nduhū, nī jinī jī nduhū.

De nūū nchivī jāá nduú ní jícā tūhún, nī stéhēn ni nāsa Yāā cúu nī.

²¹ Sochi sīquī nchivī Israel sa nī ncāhān dē jā ní ncāhān yā: Ndiquivī nī ncana nī jī jā quívi jī nūū ni, de nduú ní ncúnī jī, chi nchivī nihin inī, nchivī jéhe inī cúu jī. Ncachī yā, ncachī Isaías.

11

Jā íyó jacū-ni cā nchivī Israel jā scácu yā

¹ Túsaá de jícā tūhún nī: ¿A nī sndóo Yāā Dios nchivī maá yā Israel, á naá cúu? Nduú cuitī. Chi nduhū suni tēe Israel cúu nī, de tatā Abraham cúu nī, de vāji nī chíjin tatā Benjamín.

² Nduú ní sndóo Yāā Dios nchivī maá yā, chi ja nī nacāji yā jī jondē janahán. ¿A nduú jínī ndá nú nāsa cáhān tutū īi tūhun Elías, tēe nī nacani tūhun yā janahán? Chi tá jícān táhvī dē, de súcuán nī ncāhān dē sīquī nchivī Israel:

³ Tátā Yāā Dios, nī jahnī ndá ji ndācá tēe nácani tūhun ní, de nī janī ji ndá altar ní. De mátúhún-ni cā sāán nī nguendōo, de mitan suni cúnī ji cahnī ji sāán, ncachī dē.

⁴ De Yāā Dios nī scócóo yā: Iyó ūjā mil nchivī jā cándíja nduhū jāá nduú ní jécuiñī jítí ji nūū ídolo jā nání Baal, ncachī yā.

⁵ De saá-ni mitan, chi íyó jacū-ni cā nchivī jā ní nacāji yā sīquī jā vāha inī yā jíín ji.

⁶ De tú nī nacāji yā ji sīquī jā vāha inī yā, de nsūú sīquī jā ní nsāhá ji tiñu vāha cúu. Chi tú sīquī jā ní nsāhá ji tiñu vāha cúu, ñúcuán de nsūú sīquī jā vāha inī yā.

⁷ ¿De nāsa cúu túsaá? Cúu jā nchivī Israel nduú ní ncúndéé ji jā ní nducú ji quendōo ndāā ji. Sochi sava ji jā ní nacāji yā, chi maá ji nī sndáhvā yā cuāchi ji. De sava cā ji chi nī ndunīhin inī ji,

⁸ tá cúu nūū cáhān tutū īī: Nī nsāhá Yāā Dios jāá nduú jícūhun cuitī inī ji sīquī yā, de ni nduú jíín ji jíín tīnūū ji, de ni nduú níni ji tūhun yā, de súcuán cúu jondē mitan. Cáchī tutū.

⁹ De suni nī ncāhān David:
Vico jā sáhá ndá ji, ná cóo tá cúu iin trampa á iin xéyí,
tácua nīhīn ji castigo xēēn sīquī jā stíví ndá ji jā sáhá ji cuāchi.

¹⁰ De ánō ji ná ndúneē, modo jā má cūú cā cunī ji, de ná cósndīhí tūndóhó sīquī ji níí cání.
Cáchī tutū.

Sīquī jā scácu yā nchivī ndá cā nación

¹¹ Túsaá de jíca tūhún nī: ¿A mā cūú cuitī cā ndīvi nchivī Israel nūū Yāā Dios jā súcuán nī stíví ndá ji?

Nduú chi cuu. Chi jā ní ncunīhin inī ndá ji, de sa nchivī ndá cā nación nī nīhīn táhvī ji tūhun jā scácu yā ji. De ñúcuán sáhá tucu jā nchivī Israel cundihvī inī ji jā suni candíja maá ji.

¹² Chi jā ní stívī ndá ji, de sa nchivī níí cáhnú ñayívī nī nīhīn maá ji tūhun yā. De jā ní jica yátá ndá ji, suu nī nsáhá jā ní nīhīn nchivī ndá cā nación tūhun yā. Túsaá de tá ndīvi tucu ndihi nchivī Israel ndahá yā, de nchivī ñayívī víhí cā quendōo ndetū ji sáhá ñúcuán.

¹³ De mitan de cáhān ni jín ndá ndóhó nchivī ndācá nación jāá nduú ní jínī tūhun yā. Chi nī ntají Yāā Dios nduhū jā scāca nī tūhun nūū ndá ndóhó nchivī ndācá nación. De ndúcú nī jā ná cuétúhún ndá nú tiñu jā sáhá nī jā nācani nī tūhun yā.

¹⁴ Chi cúnī ni jā jín ñúcuán de nacani inī sava táhān nī nchivī Israel jā suni candíja maá ji, de scácu yā ji.

¹⁵ Chi jā ní sndóo yā nchivī Israel, jā ñúcuán cúu jā sa nchivī ñayívī nī nsáhá yā jā ndīvi ji nūū tūhun mānī yā jín ji. Túsaá de quīvī jā naquehen tucu yā nchivī Israel, quīvī ñúcuán suni vāha ndasí sáhá yā jín nchivī níí cáhnú ñayívī. Chi cuu modo jā natecū ji jā cúu ji tá cúu ndīyi.

¹⁶ De nchivī Israel sócō ndá ji nūū Yāā Dios pan jā quée xihna cā nūū ñujan, de sūcuán stéhēn ji jā ndihi ñujan cúu cuenta yā. De saá-ni iin ñutun, tú yíhí jā cuenta yā cúu, de suu cúu jondē yoho jín jondē ndihi ndahá. De suni sūcuán nchivī Israel, yíhí cuenta ji nūū yā, síquī jā ndá tatā xihna ñúhún ji, nī nguīvi ji ndahá yā.

¹⁷ Chi nchivī Israel cúu ji tá cúu ndá ñutun olivo vāha, de sava ndahá ñutun ñúcuán nī ncandeē. De

ndá ndóhó nchivī ndá cā nación jāá nduú jínī tūhun yā, cúu ndá nú tá cúu ndahá ñutun olivo yucú, de nī nachuhun yā ndá nú nūū ní ncandeē nchivī jā cúu ndahá ñutun olivo vāha. De modo jā inuú-ni stáá ndá nú cōhyo jíin cajin jā váji jondē yoho ñutun olivo vāha.

¹⁸ Túsaá de mā sáhá téyíí ndá nú maá nú nūū nchivī Israel jā cúu ji tá cúu ndahá ñutun jā ní ncandeē. Mā cútéyíí nú, chi nūcūhun inī nū jāá nsūū yoho cúu jā stáá cajin nūū maá nú, chi sa maá nú stáá cajin jā váji jondē yoho.

¹⁹ De sanaā de cāhān nū: Nduú chi sava ndahá nī ncandeē tácuā nachuhun yā nduhū nūū ní ncandeē, cachī nū.

²⁰ Ndāā, sochi nī ncandeē ji sīquī jāá nduú ní ncándíja ji Cristo. De ndá ndóhó chi maá-ni sīquī jā cándíja nú, jā suu cúu jā ní nguīvi nú lugar ji. De mā sáhá vīxī nū maá nú túsaá, chi sa cuyūhú nú jā coto candeē maá nú.

²¹ Chi nduú ní nēe cáhnú inī yā nūū maá ndahá jā xítíñu, de saá-ni ndá ndóhó mā cúne cáhnú inī yā nūū nū de tú stíví nú.

²² Túsaá de sáhá vāha ndá nú cuenta nāsa vāha inī Yāā Dios jíin nāsa xēēn inī yā. Chi nī nduxeēn inī yā jíin nchivī hebreo jā ní stíví ñúcuán, de sa ndá ndóhó cúndáhvī inī yā. De cánuú jā cuiñi nihin nú jíin tūhun jā vāha inī yā jíin nú. Chi tú nduú, de suni candeē yā ndá nú.

²³ De maá nchivī hebreo tú candíja tucu ji, de nūcūhun tucu ji, chi cuu nachuhun tucu Yāā Dios ji.

²⁴ Túsaá de ndá ndóhó nchivī ndācá nación jāá nduú ní jínī tūhun yā, nī ncandeē nū xīnī ñutun

olivo yucú, de nī nachuhun yā ndóhó xīnī ñutun olivo vāha, vísō nsūú ndahá maá ñutun ñúcuán cúu ndá nú. De nā oncā nchivī hebreo jā má náchuhun yā ji nūū ní ncandēē ji, chi cúu ji maá ndahá ñutun váha ñúcuán.

In quīvī de scácu yā ndihi nchivī nación Israel

²⁵ Hermano, cúnī ni jā ná jícūhun inī ndá nú nāsa iyó tūhun yáhá jā ní nchiyuhū, tácuā mā cútéyí nú cani inī nū jā ndíchí maá nú: Chi sava nchivī Israel nī ndunīhin inī ji, de súcuán coo jondē quīvī jā jīnu candíja nchivī ndá cā nación jāá nduú jínī tūhun yā, de sá de nduú cā.

²⁶ Ñúcuán de scácu yā ndihi nchivī nación Israel, chi suha cáhān tutū īī:
Ichi ñuū ni Sión quiji Yāā jā scácu nchivī,
de sáhá yā jā má cōó cā cuāchi nūū ndācá tatā
Jacob.

²⁷ De yáhá cúu contrato jā sáhá ndāā ni jín ji,
quīvī jā candēē ni cuāchi ndá ji, cáchī Yāā Dios.
Cáchī tutū.

²⁸ Chi nchivī hebreo nī nduu ji modo enemigo Yāā Dios sīquī jāá nduú ní ncándíja ji tūhun jā scácu yā ji. De jā ñúcuán de cuu cūtē nuu tūhun yā nūū ndācá nú. De vísō súcuán de sīquī jā ní nacāji yā ndá tatā ji janahán, de cúndáhvī cā inī yā ji jā má sndóo yā ji ní cání.

²⁹ Chi nduú nácani yátá inī yā jā cána yā nchivī jín jā jéhe yā tāhvī ji.

³⁰ De ndá ndóhó, suni nī īyo nīhin inī nū nūū Yāā Dios jondē saá. De mitan jā ní ncunīhin inī maá nchivī hebreo, de cúndáhvī inī yā ndá ndóhó.

³¹ De saá-ni maá ji, chi vísō cúnīhin inī ji mitan, de cundáhvī tucu inī yā ji, tá cúu nūū cundáhvī inī yā ndá maá nú.

³² Chi Yāa Dios nī nsáhá yā jā ní nquendōo ndiviī nchivī chījin tūhun jā cúnīhin inī ji, tácuā suni cuu cundáhvī inī yā ndiviī ji.

³³ Túsaá de sáhvi inī ō jā cuāhā ndasí tūhun ndíchí íyó jíin Yāa Dios, de ndihi cuitī jíinī yā. De juni mā cūú cuitī cachī tūhun ó nāsa sándāā inī yā sáhá yā ndācá-ni, de mā quēndá cuitī ō jícūhun inī ō nāsa cúu ndācá jā sáhá maá yā.

³⁴ Chi cáhān tutū ī: ¿Ní iin jícūhun inī nāsa jáni inī maá Jētohō ō? ¿A ní iin nī stéhēn nūū yā?

³⁵ ¿Ní iin nī jēhe xihna cā nūū maá yā, tácuā nachunáá yā nūū ji?

³⁶ Chi jondē nūū maá yā vāji ndācá jā íyó, de maá yā nī nsáhá ndihi, de jā cuu maá yā cúu. De ná cáhān ō jā viī ndasí cúñáhnú Yāa Dios níí cání. Amén.

12

Jā ná cóo ndoo ánō ō jā cuetíñú Yāa Dios yóhó

¹ Túsaá de cáhān ndāhvī nī jíin ndá nú, hermano, jā síquī jā cundáhvī inī Yāa Dios yóhó. Sōcō ndá nú maá nú nūū yā, coo ndoo coo ī nū jā cuetíñú yā ndóhó, tá cúu nūū cúsiī inī yā. Chi suu cúu jā chíñúhún nú yā jondē jíin inī jíin ánō nū.

² De mā cācá ndá nú jíin ndācá modo jā sáhá nchivī ñayíví yáhá, chi sa sāma nú modo jā jáni inī nū, de ndujeé jáá ntúnī nū. De súcuán de cuu nacāji nú ní-ni cúu jā váha jā jétahān inī Yāa Dios, jā cúsiī inī yā, jíin jā jíja inī nū jíin tūhun yā.

³ De sīquī jā vāha inī yā de nī jēhe yā tiñu jā nácani nī tūhun yā, de jā ñúcuán cáhān ni jíin ndihi nú jā má cāní inī nū jā vāha cā nchivī cúu nú nsūú cā tá íyó nú. Chi tá iin tá iin nú cani ndaā inī nū sīquī maá nú, de mā scāa cā nū cani inī nū jā vāha cā nchivī cúu nú nsūú cā tá medida jā ní jēhe Yāā Dios fuerza inī nū jā candíja nú.

⁴ Chi cúu ndá nú tá cúu iin yiqui cúñu jā íyó cuāhā parte, de tá iin iin chi síin síin jétíñú.

⁵ Chi vísō íyó cuāhā ō, de modo iin-ni yiqui cúñu cúu ó jā yíhí ó ndahá Cristo, chi iin-ni nī nduu ndācá ó.

⁶ De síin síin tāhvī nī jēhe Yāā Dios nūū ō jā sáhá ó tiñu cúnī yā, tú nāsa nī jētahān inī yā nī jēhe yā nūū iin iin ó. Túsaá de ná sáhá vāha ó jíin ndá tāhvī jā ní jēhe yā. Tú nī nihīn ō tāhvī jā nácani ó tūhun yā, de cánuú sáhá ó jondē maá medida jā ní jēhe yā jā cándíja ó.

⁷ De tú nī nihīn ō tāhvī jā chíndeé ó táhán ó, de ná sáhá ñuncúún ó. De tú nī nihīn ō tāhvī jā stéhēn ō, de ná cúndihvī inī ō stéhēn ō.

⁸ De nchivī jā sndíhvī inī incā nchivī, suni ná sáhá ñuncúún ji. De nchivī jā jēhe nūū táhán, ná cuáha ji sūcuán-ni. De nchivī jā ndíso tíñú, ná ndácu vāha ji tiñu. De nchivī jā jíto ndáhvī nchivī ndāhvī, ná cúsi inī ji sáhá ji.

Nāsa cánuú squíncuu nchivī cándíja

⁹ De cundáhvī ndija inī ndá nú táhán nú, de nsūú maá-ni jā cáhān nū-ni. De cunī ūhvī nū tiñu néhén, de cuniquīn nū tiñu váha.

10 De cánuú coo manī nū jín ndá táhán nú tá cúu nū nū mānī nū jín ñanī nū. De nducú ndá nú nāsa quendōo yíñúhún cā táhán nú nsūú cā maá nú.

11 De mā cúcúxí nú jín ndá tiñu jā sáhá nú. Chi jín inī jín ánō nū cundihvī inī nū jā sáhá nú tiñu cúni maá Jētohō ō.

12 De cusī inī nū jā ñúhún inī nū ndācá jā váha jā coo. De cuandeé inī nū de tú ndóho nú tūndóhó. De níni cācān táhvī nū.

13 De coto ndáhví nú nchivī cándíja de tú cúmanī nūú ji. De cuāha núú nú vehe nūú nchivī jīcá.

14 De cācān táhvī nū jēhē nchivī jā jínī ūhvī ndóhó. Mā cāhān nāvāha nú sīquī ji, chi sa cācān táhvī nū jēhē ji.

15 De tú cúsi inī nchivī, de suni cusī inī nū jín ji. De tú cúcuécá inī nchivī, de suni cucuécá inī nū jín ji.

16 De coo inuú inī ndá nú jín táhán nú. De mā sáhá vīxī nū maá nú, chi sa quetáhán nú jín nchivī ndáhví. Mā cāni inī nū jā ndíchí nú.

17 De mā násáhá nāvāha nú ni iin nchivī de tú nī nsáhá nāvāha ji ndóhó. Cundihvī inī ndá nú sáhá nú tiñu váha jā cunī jínúú ndācá nchivī.

18 De cundihvī inī ndá nú cundeē mānī nū jín ndācá nchivī, vísō nāsa-ni íyó maá ji.

19 Ñanī mánī, mā nácuāha ndá nú jā ndutahvī nchivī jā sáhá nāvāha ndóhó, chi sa cuāha nú tūhun jā maá Yāa Dios cuāha yā castigo ji. Chi súcuán cāhān tutū ī: Maá nī cuāha castigo ji, de maá nī nacuāha yāhvi ji, cáchī Jētohō ō.

20 De suni cāhān tutū: Tēe jā jínī ūhvī ndóhó, tú jīhī dē sōco, de cuāha nú jā cajī dē. De tú yíchī dē, de cuāha nú jā coho dē. Chi tú sáhá nú súcuán, de

cucanoō dē de nacani uhvī inī dē jā ní jinī ūhvī dē ndóhó, cáchī.

²¹ Mā cuáha nú tūhun jā cundeé tiñu néhén jíin nú, chí sa tiñu váha sáhá nú tácuá ndāhvā tiñu néhén.

13

¹ Ndācá nchivī ná cuétáhvī ji nūū ndá tēe jā ndíso tiñu ñuū. Chí mā cōó tēe ndíso tíñú de tú nduú ní nsáhá Yāā Dios. De ndá tēe jā ndíso tíñú, chí Yāā Dios nī ntee tiñu sīquī dē.

² De nchivī jāá nduú jétáhvī nūū ndá tēe ndíso tíñú, túsaá de cúnīhin inī ji nūū ndá jā ní jani Yāā Dios. De nchivī jā cúnīhin inī, chí cuāchi sáhá ji, de nīhīn ji castigo.

³ Chí ndācá tēe jā ndíso tíñú, nsūú jā ndíso tíñú dē jā cuyūhú nchivī sáhá tiñu váha, chí sa jā cuyūhú nchivī sáhá tiñu néhén. De tú cúnī nū jā má cúxeēn ndá tēe ndíso tíñú nūū nū, de sáhá nú tiñu váha túsaá. Ñúcuán de cuetúhún ndá dē ndóhó.

⁴ Chí jétíñú Yāā Dios ndá dē, tácuá cundeē váha ndá nú. Sochi tú sáhá nú tiñu néhén, de sa cuyūhú nú, chí nsūú jā ndíso cāhá ndá dē tiñu jā sndóho dē nchivī. Chí jétíñú Yāā Dios dē, tácuá cuāha dē castigo nchivī sáhá tiñu néhén.

⁵ Jā ñúcuán cánuú jā cuetáhvī ndá nú nūū tēe ndíso tíñú, de nsūú maá-ni jā má níhīn nū castigo, chí suni jāá nduú nā cuāchi coo ánō nū.

⁶ De jā ñúcuán cúu jā suni jéhe ndá nú xūhún nūū ndá tēe ndíso tíñú, cuu tiñu ñuū. Chí jétíñú Yāā Dios dē, de maá-ni tiñu ñúcuán sáhá ndá dē.

⁷ De chunáá ndá nú ndihi jā ndíta nú nūū ndācá nchivī. Cuāha nú xūhún ñuū nūū tēe jā quéhen

xūhún ñúū. De cuāha nú xūhún cuota nūū tēe quéhen cuota. De coo respeto nū nūū nchivī jā cánuú coo respeto nū. De coo yíñúhún nú nūū nchivī jā cánuú coo yíñúhún nú.

⁸ Mā cúndita nú nūū ni iin. De íyó iin jā ndíta nú jā má téhndē cuitī, suu jā ní ncāhān Yāā Dios jā cundáhvī inī nū táhán nú. Chi nchivī jā cúndáhvī inī táhán, ja nī squíncuu ji ndihi jā ndácu ley yā.

⁹ Chi súcuán ndácu ley tiñu: Mā cásíquí ndéē nū táhán nú, mā cáhnī nū ndīyi, mā sácuíhná nú, mā sátúhún nú, mā ndíyo inī nū jā névāha táhán nú. De ndācá tūhun yáhá jíin ndá cā tiñu jā ndácu ley, ndihi-ni yíhí chíjin tūhun yáhá: Cundáhvī inī nū táhán nú, tá cúu nūū cúndáhvī inī nū maá nú, cáchī tutū.

¹⁰ Chi tú cúndáhvī inī ō táhán ó, de mā sāhá ó ni iin jāá nduú vāha nūū ji. Túsaá de jā cúndáhvī inī ō táhán ó, ñúcuán cúu jā squíncuu ó níí ley yā.

¹¹ Súcuán sāhá ndá nú, chi sāhá nú cuenta jā cuácuñatin quivī jā nenda yā. De mā cōó cā nū tá cúu nchivī quixīn, jā cuhuun inī nū. Chi mitan ja nī ncuñatin cā quivī jā scácu yā yóhó nsūú cā quivī jā ní nchandíja ó tūhun yā.

¹² Chi modo jā ja ñatin yāha jacuáā, de cuācunijīn quivī scácu yā yóhó. Túsaá de ná sndóo ó tiñu jā ní nsāhá ó nūū neē, de ná cúcutú ó jíin ndācá tiñu ndāā jā caca ó jíin luz yā.

¹³ Ná cáca yíñúhún ó tá cúu nūū cánuú caca ó jíin luz yā. Mā jíini ndá nú, mā sāhá nú ndācá vico néhén, mā cācá ndīi nū, mā sāhá nú tiñu néhén, mā cánāá nú, mā cúcuásún inī nū.

14 Chi sa cuiñi cutú nú jíin fuerza maá Jētohō ō Jesucristo, jā má cuáha cā nū tūhun sáhá nú tiñu jā cúnī modo nēhén maá nú.

14

Mā cáhān nēhén ó cunī ō táhán ó

¹ Cuetáhvī nú nchivī jāá ncháha ca cuja jíin tūhun yā, de mā tétáhán nú jíin ji sīquī ndācá tūhun jā síin jáni inī ji jíin maá nú.

² Chi íyó nchivī jā jáni inī ji jā cuu cajī ji ndinuū-ni. De íyó nchivī jāá ncháha ca cuja jíin tūhun yā, de jáni inī ji jāá nduú vāha jā cajī ji cūñu, chi jā ní nsōcō nchivī nūū ídolo cúu.

³ De ndóhó tēe jā yájī ndinuū-ni, mā cáhān nū cunī nū tēe jāá nduú yájī ndinuū. De ndóhó tēe jāá nduú yájī ndinuū, mā cáhān nū cunī nū tēe jā yájī ndinuū. Chi Yāa Dios nī jetáhvī yā tēe ñúcuán.

⁴ De ndóhó, ¿ní iin cúu nú jā cáhān nēhén nú jíin nū mozo Yāa Dios? Chi tú vāha sáhá dē á nēhén sáhá dē, de maá yā cúu jā sáhá ndāa sīquī dē, nsūú maá nú. De nduú chi cuiñi vāha dē, chí mozo maá Jētohō ō cúu dē, de cuu sáhá yā jā má stívī dē.

⁵ De suni íyó nchivī jā jáni inī jā ī cā iin quivī nsūú cā incā quivī. De incā nchivī chí jáni inī ji jā inuú-ni cúu ndācá quivī. De ndācá ji ná cúndaā vāha inī maá ji sīquī nāsa jáni inī ji.

⁶ Chi tēe jā nēe ī iin quivī, chíñúhún dē Jētohō ō jā sáhá dē súcuán. De tēe jāá nduú nēe ī iin quivī, suni chíñúhún dē Jētohō ō jā sáhá dē súcuán. De tēe jā yájī ndinuū-ni, chíñúhún dē maá Jētohō ō jā sáhá dē súcuán, chí nácuetáhvī dē nūū Yāa Dios. De tēe jāá nduú yájī ndinuū, suni chíñúhún dē Jētohō ō jā sáhá dē súcuán, de suni nácuetáhvī dē nūū yā.

7 Chi ni iin ó nduú técū ō jā coo vāha maá ó-ni, de ni iin ó nduú jíhī ō jā cúnī maá ó.

8 Chi tú técū ō de técū ō jā sāhá ó tiñu cúnī maá Jētohō ō. De tú cuū ō, de suni cuū ō sīquī jā cúnī maá Jētohō ō. Túsaá de á jā cutecū ō á jā cuū ō, de yíhī ó ndahá maá Jētohō ō.

9 Chi nī jíhī Cristo de nī natecū yā, tácuā cuu yā Jētohō nū nchivī jā ní jíhī jíín nū nchivī técū.

10 De ndóhó, ¿nājēhē cúu jā jáni nēhén inī nū jíín nū táhán nú túsaá? ¿De nūcu cújéhe inī nū jíín nū dē? Chi ndācá ó cuiñi ó yuhú mesa Cristo jā sāhá ndāā yā tiñu ó.

11 Chi suha yósō nū tutū ī:

Jāndāā ndija chi nū maá nī cuiñi jíítí ndācá nchivī, de ndihi ji cāhān jā maá nī cúu Yāā Dios, cáchī maá Jētohō ō.

12 Túsaá de tá iin tá iin ó nacuāha ó cuenta nū Yāā Dios nāsa tiñu nī nsāhá ó.

Mā sāhá ó jā quīvi táhán ó cuāchi

13 De jā ñúcuán de mā cāhān nēhén cā ō cunī ō táhán ó. Chi sa chuhun inī ndá nú jā má sāhá nú ni iin tiñu jā sāhá jā stíví táhán nú de quīvi ji cuāchi.

14 De jíín ni jā ni iin jā ní nsāhá Yāā Dios, nduú stíví ánō ō. Chi súcuán nī ncucáhnú vāha inī ni sīquī jā cándíja nī Jētohō ō Jesús. Sochi tú iin nchivī jáni inī ji jā íyó jā stíví ánō ji, túsaá de súcuán sáhá ndija jíín maá ji.

15 De tú táhán nú nduú cúvāha inī dē jā yájī nū cūñu jā ní nsōcō nchivī nū ídolo, chi jáni inī dē jā stíví ñúcuán ánō nū, túsaá de nduú cúndáhvī inī nū dē jā yájī nū. Coto má snāā nū ánō táhán nú sīquī jā

yájī nū iin jā jáni inī dē jā cuāchi cúu. Chi suni jēhē maá dē nī jīhī Cristo.

¹⁶ Mā sáhá nú tiñu jā cāhān jī sīquī, vísō jínī maá nú jā íyó vāha.

¹⁷ Chi jā ndácu Yāā Dios tiñu nūū ō, nsūú sīquī nāsa cajī ō coho ó cúu, chi sa sīquī jā ná sáhá ó tiñu ndāā, de cundeē mānī ō jín táhán ó, de cusī inī ō sáhá Espíritu Santo.

¹⁸ De nchivī jā súcuán sáhá tiñu jā cúnī Cristo, chi cúsi inī Yāā Dios jín jī, de suni jétúhún ndá nchivī jī.

¹⁹ Túsaá de ná cúndihvī inī ō cundeē mānī ō, tácu jín ñúcuán de chindeé táhán ó jín táhán ó jā cuja ó jín tūhun yā.

²⁰ De mā cuáha nú tūhun jā jín ndeyu yájī nū de snāā nū tiñu jā ní nsáhá Yāā Dios jín táhán nú. Chi ndāā chi íyó ndoo ndihi jā yájī ō, de vísō súcuán de nduú vāha jā yájī nū ndeyu tú sáhá jín táhán nú jā suni cajī maá dē vísō jáni inī dē jā cuāchi cúu.

²¹ Vāha cā mā cājī nú cūñu, ni mā cōhó nú vino, de ni iin mā sáhá nú jā stívī ánō táhán nú, de quīvi dē cuāchi, de caca yátá dē nūū tūhun cándíja dē.

²² De tú cándíja nú jāá nduú nā cuá sáhá jā yájī nū, de súcuán cándíja maá nú-ni nūū Yāā Dios. De nācā ndetū tēe jāá nduú sáhá jín ánō dē jā cuāchi cúu tú cajī dē coho dē.

²³ De tēe jā yáji iin jā jáni inī dē sanaā de stívī ánō dē, túsaá de sáhá dē cuāchi, chi nduú cándíja dē jā íyó vāha jā yájī dē. Chi ndācá jā sáhá ó, de tú nduú cándíja ó jā íyó vāha, de cuāchi cúu.

15

Jā ná sáhá ó jā cusī inī táhán ó

¹ De yóhó jā ní jija jíin tūhun yā, cánuú jā coto ó nchivī jāá ncháha ca cuja jíin tūhun yā, tácuca candíja vāha ji. De mā sáhá ó jā cusī inī maá ó-ni.

² Chi tá iin iin ó ná sáhá ó jā cusī inī táhán ó, tácuca quendōo vāha ji de cuja ji jíin tūhun cándíja ji.

³ Chi juni Cristo nduú ní nsáhá yā jā cusī inī maá yā, chi sa jā cusī inī Tatá yā. Chi súcuán cáhān tutū ī: Ndācá tūhun nāvāha jā ní ncāhān ndá nchivī sīquī ní, nī ndīvi sīquī maá sá, ncachī Cristo jíin Tatá yā.

⁴ Chi ndācá tūhun jā ní jēcōsō nū tutū ī jondē janahán, chi nī jēcōsō tácuca stéhēn nū ō, de nīhīn ō tūhun jā sáhá jā cuandēé inī ō de ndusiī inī ō. De súcuán de cuhun inī ō ndācá jā vāha jā coo.

⁵ De maá Yāa Dios jā jéhe tūhun cuandēé inī jíin tūhun ndusiī inī, ná sáhá yā jā coo inuú inī ndá nú, tá cúu nū cúnī Cristo Jesús.

⁶ De súcuán de iin-ni coo nú de inuú-ni cuu cáhān nū jā vāha ndasí Yāa cúu Yāa Dios, Tatá Jētohō ō Jesucristo.

Jā ní jītē nuu tūhun vāha yā nū nchivī ndá cā nación

⁷ Túsaá de cuetáhví nú ndācá táhán nú, tá cúu nū ní jetáhví Cristo yóhó, tácuca cunī nchivī jā vii cúñáhnú Yāa Dios.

⁸ Chi cáhān nī jā ní nquiji Cristo Jesús, nī nsáhá yā ndācá tiñu jā quendōo vāha nchivī hebreo, tácuca cundaā ndācá tūhun jā ní nquee yuhú Yāa Dios nū ndācá tatā ji janahán. De súcuán nī stéhēn Cristo jā squíncuu Yāa Dios ndācá jā ní nquee yuhú yā.

⁹ De suni nī nquiji yā tácuā nchivī ndá cā nación jāá nduú jínī tūhun yā, cāhān ji jā vāha ndasí inī Yāā Dios jā cúndáhvī inī yā ji. Chi suha cāhān tutū ī: Túsaá de cāhān sá jā vāha ndasí inī ní, cuni nchivī ndācá nación,

de cata sá yaā jā chiñúhún sá ní.

¹⁰ De suha cāhān tucu tutū ī:

Ndá ndóhó nchivī ndācá nación, inuú ná cúsi inī nū jín nchivī maá yā.

¹¹ De cāhān tucu:

Ndá ndóhó nchivī ndācá nación, cāhān nū jā vāha ndasí inī Jētohō ō Yāā Dios.

De ndá ndóhó nchivī ndācá-ni ñuū, suni cāhān nū jā cúñáhnú ndasí yā.

¹² De suni nī ntee Isaías tūhun yáhá:

Chījin tatā Isai quiji iin jā cuñáhnú,

de ndacu yā tiñu nū nchivī ndācá nación.

De ndá nchivī ñúcuán chi cuhun inī ji ndācá jā sáhá yā.

Cáchī tutū.

¹³ De maá Yāā Dios jā sáhá jā ñúhún inī ō ndācá jā váha jā coo, ná sáhá yā jā coo si ndasí inī ndá nú jín jā coo ndeé inī nū sīquī jā cándíja nú yā. De súcuán de cuhun téyí cā inī nū ndācá jā váha jā coo, sáhá poder maá Espíritu Santo.

¹⁴ Ñanī mánī, cúcáhnú inī ni jā vāha ndasí ndíhvī inī ndá nú jín tiñu váha, de vāha ndasí jícūhun inī nū, de cúu sndíhvī tāhán inī nū.

¹⁵ De nī jani inī ni jā tee nī carta yáhá jā cāhān cājí nī jín ndá nú, tácuā víhí cā cuhun inī nū ndācá tūhun yáhá. Chi súcuán sáhá nī sīquī jā vāha inī Yāā Dios, de nī jēhe yā tiñu nū ni

16 jā sáhá nī tiñu cúnī Jesucristo jā nácani nī tūhun nūū nchivī ndācá nación jāá nduú jínī tūhun yā. De nácani nī tūhun vāha Yāa Dios nūū ji jā scácu yā ji. Súcuán sáhá nī tácu nchivī ndācá nación, cuu squívi nī ji ndahá yā jā cúu ji tá cúu iin jā sócō nī nūū yā jā cúsiī inī yā jín. Chi nī nsáhá Espíritu Santo jā íyó ndoo íyó ī ji nūū yā.

17 Túsaá de sīquī jā cándíja nī Cristo Jesús, de cúsiī inī nī jā vāha sáhá nī tiñu cúnī Yāa Dios.

18 Chi mā cūū cāhān nī sīquī tiñu jā sáhá sava cā tēe, chi maá-ni sīquī nāsa nī jetíñú Cristo nduhū jā sáhá nī jā nchivī ndācá nación jāá nduú ní jínī tūhun Yāa Dios, mitan de jétáhvī ji nūū yā. Chi súcuán nī ncuu jín tūhun jā ní ncāhān nī jín tiñu jā ní nsáhá nī.

19 Chi nī nsáhá nī tiñu ñáhnú jā ndíso poder jā stéhēn jā cúñáhnú yā, de nī iyo poder Espíritu Santo jín nī. De súcuán nī nacani ndihi nī tūhun nāsa scácu Cristo nchivī. De nī nacani nī jondē Jerusalén, jín ndihi ndācá ñuū, jín jondē ní región Ilírico.

20 Súcuán cúu jā ní ndihvī inī ni nī nacani nī tūhun jā scácu yā nchivī. De nī jēhēn ni nūū nchivī jāá ncháha ca cuni tūhun Cristo, chi nduú ní ncúu inī ni nacani nī nūū ndá nchivī jā ja nī jini ji tūhun nī nacani ndá cā tēe.

21 Chí sa nī nsáhá nī tá cúu nūū cāhān tutū ī: Ndācá nchivī jāá nduú ní nquíji tūhun yā nūū ji, mitan chí cunī ji tūhun yā, de ndācá nchivī jāá nduú ní jínī cuitī tūhun yā, mitan chí jīcūhun inī ji. Cáchī tutū.

Jā ñúhún inī Pablo jā quíhñ dē Roma

22 De jā ñúcuán cúu jā cuāhā vuelta nī ncutéñú nī, de nduú ní ncúu cuēē ni nūū ndá nú.

23 De mitan chi nī ndihi tiñu nī ní cáhnú ndá región yáhá. De ja nī ncuu cuāhā cuiyā jā cúnī ni cuēē ni nūū nū.

24 Túsaá de ñúhún inī ni cuēē ni nūū ndá nú tá yāha nī quihīn ni España. De ñúhún inī ni jā tá nī ncusiī inī ni jā ní jinī ni nūū ndá nú, ñúcuán de chindeé ndá nú nduhū jā quihīn cā ni.

25 Sochi xihna cā Jerusalén quihīn ni quisiáha nī xūhún cuu ndá hermano jā íyó ñúcuán.

26 Chi nchivī Macedonia jíin Acaya nī jani inī ndá ji jā caquīn ji xūhún jā quihīn nūū ndá hermano jā ndóho ndáhvī Jerusalén.

27 Chi súcuán nī ncusiī inī ndá ji nī nsāhá ji. De íyó vāha jā súcuán, chi ndá máá ji jā cúu ji nchivī ndá cā nación, ndíta ji jā sāhá vāha ji nchivī hebreo ñúcuán. Chi nchivī hebreo nī nsāhá jā ní nquenda tūhun Yāa Dios nūū ji jā quéndōo vāha ánō ji sáhá. Jā ñúcuán cánuú jā chindeé ji nchivī hebreo jā cándíja jíin ndatíñú ñayīví yáhá.

28 Túsaá de tá nī nsínu nī tiñu yáhá jā quisiáha nī xūhún yáhá nūū ji, ñúcuán de cuēē ni nūū ndá nú jā yāha nī quihīn ni España.

29 De jíinī vāha nī jā quivī cuēē ni nūū nū, de vāha ndasí quendōo nú jā nacani cā ni tūhun vāha Cristo nūū nū.

30 Hermano, cáhān ndáhvī nī jíin ndá nú jā chindeé chítuu nú nduhū cācān táhvī nū jēhē ni nūū Yāa Dios sīquī tiñu jā ndúcú ndéé nī. Súcuán sāhá ndá nú sīquī jā cándíja ó Jētohō ō Jesucristo, jíin sīquī jā cúndáhvī inī ō táhān ó sáhá maá Espíritu Santo.

³¹ De cācān táhvī nū jā ná cácu nī nūū ndá tēe región Judea jāá nduú cándíja, jíin jā ná cúsi inī ndá hermano Jerusalén jā quísiáha nī xūhún yáhá cuu ji.

³² De súcuán de tú cúnī Yāa Dios de cuēē ni nūū ndá nú, de cusii inī ō, de nanihīn inī ni jā coo nī jíin ndá nú.

³³ De maá Yāa Dios jā jéhe tūhun ndeé tūhun sīi inī, ná cóo yā jíin ndá nú. Amén.

16

Jā cāhān Pablo jā sáhá ndeé inī ji

¹ De mitan de cāhān ni jíin ndá nú jā chindeé nú hermana Febe, chi cúu ña ñahan jā sátiñú sīquī tūhun yā nūū nchivī cándíja ñuū Cencrea.

² De cuetáhvī ndá nú ña tá cúu nūū cúnī maá Jētohō ō, chi súcuán cánuú sáhá ndá hermano cándíja. De chindeé nú ña nā-ni cuá cúu jā jíni ñúhún ña, chi súcuán nī nchindeé maá ña cuāhā nchivī, de saá-ni jondē nduhū.

³ Cāhān ndá nú jíin Priscila jíin Aquila jā sáhá ndeé inī ndúū dē, cáchī ni, chi chindeé táhán dē jíin nī sīquī tiñu Cristo Jesús.

⁴ Chi tá nī īyo tūndóhó jā cuū ni nícu, de nī nchundeé inī ndúū dē nī nducú dē modo scácu dē nduhū, vísō suni cuū maá dē nícu. De nácuetáhvī nī nūū ndúū dē, de nsūū vāchi nduhū-ni, chi saá-ni ndācá grupo nchivī jā cándíja ndācá nación.

⁵ De suni cāhān ndá nú jíin ndá nchivī cándíja jā ndútútú vehe dē, jā sáhá ndeé inī ji, cáchī ni. De cāhān nū jā sáhá ndeé inī Epeneto, tēe jā mānī ni jíin. Chi región Acaya de maá dē cúu jā ní ncandíja xihna cā nūū Cristo.

⁶ Suni cāhān ndá nú jā sāhá ndeé inī María, ñahan jā ní nsatíñú ndasí mähñú ndá nú sīquī tūhun yā.

⁷ De cāhān nū jā sāhá ndeé inī Andrónico jíin Junias, ndúū tēe jā cúu táhán ñuū ni jā ní nchīhi nī jíin dē vecāa. De ndá apóstol chi jétúhún dē ndúū tēe jíñā, de xihna cā dē nī ncandíja Cristo nsúú cā maá nī.

⁸ Cāhān ndá nú jā sāhá ndeé inī Amplias, tēe jā mánī ni jíin, chi cándíja dē Jētohō ō.

⁹ De cāhān nū jā sāhá ndeé inī Urbano, tēe jā chíndeé táhán jíin ó sīquī tiñu Cristo Jesús, de saá-ni Estaquis, tēe jā mánī ni jíin.

¹⁰ Suni cāhān ndá nú jā sāhá ndeé inī Apeles, tēe jā ní stéhēn jā cándíja nīhin dē Cristo, de suni sūcuán cāhān nū jíin nchivī vehe Aristóbulo.

¹¹ Cāhān ndá nú jā sāhá ndeé inī Herodión, tēe cúu táhán ñuū ni. De saá-ni nchivī vehe Narciso jā cándíja maá Jētohō ō.

¹² De suni cāhān ndá nú jā sāhá ndeé inī Trifena jíin Trifosa, ndúū ñahan jā sátíñú sīquī tūhun maá Jētohō ō. De suni sāhá ndeé inī Pérsida, hermana jā mánī ō jíin, chi suni nī nsatíñú ndasí ña sīquī tūhun Jētohō ō.

¹³ De cāhān nū jā sāhá ndeé inī Rufo, tēe jā jétúhún ndá nchivī jā vāha cándíja dē maá Jētohō ō. De suni sūcuán cāhān nū jíin naná dē, de maá ña suni nī jito ña nduhū modo jā naná nī cúu ña.

¹⁴ De cāhān nū jā sāhá ndeé inī Asíncrito jíin Flegonte jíin Hermas jíin Patrobas jíin Hermes jíin ndá hermano jā ndeé jíin dē.

¹⁵ De suni sūcuán Filólogo jíin Julia jíin Nereo jíin cuāha dē, jíin Olimpas jíin ndihi hermano cándíja jā ndeé jíin ndá dē.

16 De tá cáhān jítáhán nú, de yíñúhún techuhú nú ndahá ji. De ndācá grupo nchivī cándíja nūū Cristo, cáhān ji jā sāhá ndeé inī ndá nú.

17 De cáhān ndāhvī nī jín ndá nú, hermano, jā coto nú maá nú nūū nchivī jā cútucu inī de ndúcú stíví táhán jín tūhun jāá nduú quétáhán jín jā ní ncutūha ndá nú. De cujiyo ndá nú nūū ndá ji.

18 Chi nchivī súcuán, nduú sáhá ji tiñu cúnī maá Jētohō ō, chi maá-ni jā ndíhvī inī ji sīquī jā cajī ji. De vīxī ndasí yuhú ji jín tūhun jā cáhān ndá ji, de súcuán stáhvī ji nchivī jāá nduú jínī vāha.

19 De ndá máá nú chi ja jínī ndihi nchivī nāsa vāha jétáhvī nú nūū yā, de jā ñūcuán cúsiī inī ni. De cúnī ni jā coo listo vāha nú sāhá nú tiñu vāha, de mā sāhá nú tiñu néhén.

20 De maá Yāā Dios jā jéhe tūhun ndeé tūhun sī inī, ñamā sāhá yā jā cundeé ndá nú sīquī tāchī cúñáhnú jā cúu Satanás. De ñúhún inī ni jā Jētohō ō Jesucristo ná sāhá yā jā vāha ndá ndóhó.

21 Sáhá ndeé inī ndá nú, cáchī Timoteo, tēe jā chíndeé táhán jín nī sīquī tūhun yā. De suni súcuán cáhān ndá táhán ñuū ni Lucio jín Jasón jín Sosípater.

22 De nduhū jā nání Tercio, jā tēe nī carta yáhá jā cáhān Pablo, suni cáhān ni jā sāhá ndeé inī ndá nú jā cándíja nú Jētohō ō.

23 De Gayo, tēe jā ní jéhe núú vehe nūū ndeé nduhū jā cúu Pablo, cáhān dē jā sāhá ndeé inī ndá nú. De suni jéhe núú dē vehe nūū ndācá nchivī cándíja. De suni súcuán cáhān Erasto, tēe cúu tesorero ñuū yáhá, de suni súcuán cáhān hermano Cuarto.

24 De ñúhún inī ni jā maá Jētohō ō Jesucristo ná sáhá yā jā váha ndá ndóhó. Amén.

Tūhun sándhí jā cáhān jā cúñáhnú ndasí yā

25 De mitan de ná cáhān ō jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios. Chi maá yā cuu sáhá yā jā cuiñi nīhin cā ndá nú jíin tūhun jā scácu yā ndóhó jā nacani nī, jíin tūhun Jesucristo jā stéhēn ni. Chi sūcuán nī stéhēn Yāā Dios tūhun yuhū yā jā ní nchiyuhū níí cání jondē ncháha ca jēcōo ñayíví.

26 Sochi mitan de ja nī nquenda nijīn. Chi jíin tutū īī jā ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun yā, nī jītē nuu tūhun yuhū yáhá nūū nchivī ndācá nación, tácu candíja ji de cuetáhví ji. Chi Yāā Dios jā técu níí cání, sūcuán nī ndacu yā tiñu.

27 De níí cání ná cáhān ō jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios sīquī tiñu jā ní nsáhá yā jíin Jesucristo. Chi mátúhún yā-ni íyó de ndíchí ndasí yā. Sūcuán ná cóo. Amén.

Nuevo Testamento en mixteco de Ocotepec
New Testament in Mixtec, Ocotepec (MX:mie:Mixtec,
Ocotepec)

copyright © 1977 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Ocotepec

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixteco, Ocotepec [mie], Mexico

Copyright Information

© 1977, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, Ocotepec

© 1977, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

61c6fffd-2562-5253-8242-3993f51527e9